

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KIRMIZI GÜLLER

Sean O'Casey

SEAN O'CASEY
KIRMIZI GÜLLER

KUZEY YAYINLARI : 50

Tiyatro Dizisi : 4

Birinci Baskı : Temmuz 1985

KUZEY YAYINLARI

REMKA LTD. ŞTİ.

Onur Sok. No : 18/2

Maltepe / ANKARA

Tel : 30 40 81

Kapak : Ali Cengizkan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Basıldığı Yer : Fervat Matbaacılık 30 80 61 - ANKARA

SEAN O'CASEY

KIRMIZI GÜLLER

Dört Perdelik Oyun

**Çeviren :
Cevat ÇAPAN**

K İ Ş İ L E R

MRS. BREYDON

AYAMONN : Mrs. Breydon'un oğlu

EEADA

DYMPNA

FINNOOLA

} Mrs. Breydon'un komşuları

SHEILA MOORNEEN, Ayamonn'un sevgilisi

KOCA BRENNAN, bir iki külüstür evin sahibi

BİR TÜRKÜCÜ, güzel sesli bir delikanlı

ROORY O'BALACAUN, koyu milliyetçi bir İrlanda'lı

MULLCANNY, Kutsal değerler alaycısı

RAHİP E. CLINTON, St. Burnupus kilisesinin papazı

SAMUEL, aynı kilisenin zangocu

KOMİSER FINGLAS, atlı polisten, aynı zamanda kilise-
nin sorumlu yönetmeni

BİRİNCİ ADAM

İKİNCİ ADAM

ÜÇÜNCÜ ADAM

} Breydon'ların bitişigindeki komşular

DOWZARD

FOSTER

} Kilisenin yönetim kurulu üyeleri

BİR FENERCİ

BİRİNCİ DEMİRYOLCU

İKİNCİ DEMİRYOLCU

BİRİNCİ PERDE — Breydon'ların iki odalı evi.

İKİNCİ PERDE — Aynı yer.

ÜÇÜNCÜ PERDE — Dublin'de Liffey ırmağı üzerindeki köprülerden birinin yanında bir sokak.

DÖRDÜNCÜ PERDE — Protestan St. Burnupus kilisesinin bir bölümü. Bu perdede bir kaç saatin geçtiğini belirtmek için perde bir kaç dakika indirilir.

ZAMAN — Biraz önce.

B İ R İ N C İ P E R D E

Yoksul, bir işçi mahallesinde oldukça bakımsız iki göz bir evin ön odası. Beyaz badanalı duvarlar, kirli sarı bir renk almış. Koridora açılan giriş kapısı geride biraz sağa doğru. Sağ duvardaki ocakta gürül gürül bir ateş yanmakta. Odanın ortasında abonoz renkli bir masa. Masanın üzerinde de şişesi is tutmuş tek fitilli bir gaz lâmbası. Gene masanın üzerinde bir kaç kitap, kağıtlar, renkli tebeşirler, bir dolmakalem ve bir mürekkep şişesi. Sol duvarda, biraz geride öbür odaya açılan bir kapı. Bu kapının berisinde eski bir divan, divanın baş ucunda geceleri yatak olarak kullanıldığını belirten düzgünce katlanıp bırakılmış çarşaf ve battaniyeler. Geride giriş kapısının solunda, Tiyatro oyuncularının turnede kullandıkları biçimde büyükçe bir sepet. Kapının öbür yanında raflı bir mutfak dolabı, rafların yarısı çanak çömlek, yarısı da eskiciden alınmış kitaplarla dolu. Sepetin üzerinde, duvarda İra Angelico'nun yaldızlı borozan çalan meleklerini gösteren bir resminin renkli kopyası ile onun yanında Constable'in «Buğday Tarlası» resminin küçük renkli bir kopyası. Aynı duvarda biraz geride yüksek, nerdeyse tavana yaklaşan büyük bir pencere. İnsan bu pencerenin önünde durursa dışardaki demir yolu makasının kırmızı ve yeşil ışıklı çapraz kollarını görebilir. Bu pencerenin altında kabaca ya-

pılmış bir sıranın üzerinde üç tane bisküvit tene-kesi. Bunların birincisinde sardunya, ikincisinde amber çiçeği, üçüncüsünde ise küpe çiçeği olduğu görülür. Sardunyanın çiçekleri oldukça iri ve parlak, altın renkli amberin uzun çiçekleri geniş, göz alıcı ve zengin, mor renkli küpe çiçekleri ise uzun, beyaz, mumsu yapraklarıyla nerdeyse zambak kadar büyüktürler. Bu kırmızı, sarı, mor çiçekler yok-sul odaya zengin bir renk verirler. Arada bir uzak-tan yük vagonlarını çeken lokomotiflerin düdüklere ve solumaları duyulur. Odanın içinde birkaç iskemle.

Zaman, Bir bahar akşamı. Saate göre alaca karanlık olması gerek ama hava bulutlu ve yağışlı olduğu için ortalık daha karanlık.

Perde açıldığında Ayamonn ile annesi odadadırlar. Ayamonn uzun boylu, iri kıyım, 22 yaşlarında koyu kahve rengi gözlü, açık renk saçları oldukça gür fakat taralı. Dikkatli bir gözlemciye yakışıklı, sözünün eri, başkalarını düşünen, iyi huylu bir buldoğu hatırlatır. Annesi 50'sine yakın, esmerce yüzü, koyu renkli gözlerinde belirli bir parıltı. Yanaklarında, alnında güçlüklerle savaşmanın, durmadan çalışmanın izleri. Sırtında kendisini iyice saran, özenle yamanmış siyah bir ceket, Soluk lâcivert bir etek, ayakta da oldukça kalın tabanlı pabuçlar. Oyunun başında, bütün bunları örten simle süslü mavimsi kadife bir kaftan giymiş, koyu kırmızı renkte eskice bir kumaşla örtülü bir mutfak iskemlesinde oturmaktadır.

Ayamonn'un üstünde ise parlak yeşil renkte ipek bir yelek, bunun üstünde ise kırmızı kadifeden, kenarları beyaz kürklü kolsuz bir kaftan. Kaftanın arkası

Ayamonn'un sırtında koca bir kambur yapacak biçimde doldurulmuş. Omuzundan göğsüne inen koyu yeşil kayış da bez bir kın, elinde de haç kabızalı bir kılıç. Başında uçları hafifçe kıvrık kara keçeden bir şapka, şapkanın üstünde siyah kahnca bir şeritle kırmızı bir tüy. Ayağında kalın, siyah kadifeden iş pantolonu ile kocaman kabaralı potinler, ikisi de kulak kesilmiş birşey dinliyorlar.

MRS. BREYDON — (Ayamonn'a fısıldıyarak) Gitti galiba; gene kimbilir ne isteyecekti. Birşeyler istemedен edemezler bu Allahın belâsı evde!

AYAMONN — Tam sırasını buldu! Nerde kalmıştım?

MRS. BREYDON — Tam ben şcy diyecektim. Evet, daha niceleri can verecek elinde. Ey Tanrım bağışla günahlarımızı onu da affet!

AYAMONN — (Yere bakarak) Ha, tamam! (Ezbere)

Ne o, şahlanan kanı lancaster'in
Böyle mi dökülecekti? Daha ne
Doruklara yükselecek sanmıştım.

(Kılıcını kaldırır, bakar.)

Bak nasıl ağlıyor kılıcım kralın ölümüne-
Bu kanlı yaşlar asıl

Bize kastedenler için aksın.

Canın cehennemi boylamadıysa eğer,

(Kılıcını yere saplıyarak) Al, al bir daha;

Git de, beni o gönderdi de.

(Birinin eliyle kapıyı çaldığı duyulur. Ayamonn ile Mrs. Breydon gene kulak kesilip dinlerler. Dışardan kocamış bariton bir sesin konuşması duyulur.)

SES — Evde misiniz, değil misiniz, neredesiniz? (Ayamonn'un yavaşça gidip sırtını kapıya dayadığı sırada kapı daha hızla çalınır.) Hey, içerde kimse yok mu?

MRS. BREYDON — (Fısıldayarak) Koca Brennan. Daha önce de geldi, bugün. Kiracılarından paraları toplamış, İrlanda Bankasına yatırmalı mı, yatırması mı, gene onu soracak, anlaşılan.

AYAMONN — (Eliyle sus işareti yaparak) Suss!

SES — Cevap yok ha? Pencereden ışık da görmüştüm ama, demek çıkmışlar. Ama ya çıkmadılar da duymazlıktan geliyorlarsa! Ayıp be, kırk yıllık komşuya yapılır mı bu?

(Dışarda ayak seslerinin uzaklaştığı duyulur, birkaç dakika için bir sessizlik olur.)

MRS. BREYDON — Gitti. Keyfine diyecek yoktur kiraları topladığı gün. O kadar parayla insan nasıl olur da o kadar külustür iki odada oturur aklım almıyor. Kötü bir boyacıydı, ama dışinden tırnağın-dan arttırdığı ile allem etti kallem etti eski püskü birkaç ev aldı, şöyle bir kat boyadan geçirip millet sürünsün diye ateş paahasına kiraya verdi.

AYAMONN — Ne kendi çıksın karşıma, ne de sıkıntılarıyla başımı ağrıtsın şu sıralarda. Düşünmem yapmam gereken bir sürü iş var başımda, elinden metelik çıkacak diye ödü kopan o koca bunakla uğraşana kadar. Gene de pinti sayılmaz ama her noel çocuklara oyuncak dağıtır. Pazarları da kilisede en az bir iki buçuk şhiling atar kutuya.

MRS. BREYDON — Onu da mı yapmasın?

AYAMONN — Ne dedi, daha önce geldiğinde?

MRS. BREYDON — Ne diyecek, her zamanki gibi İrlanda Bankasına güvenmeli miymiş, güvenmemeli miymiş? Yok bilmem birinden kira alamamış; ha, yarın da doğum günüymüş.

AYAMONN — (İskemleye bakarak) Bir yerden bir kol-
tuk bulup, üstüne yıldız sürmeli ki oyun bir şeye
benzesin. Arkasına da mukavva üstüne Lancaster
arması olan kırmızı gülü güzelce çizmeli. O zaman
Krallara yaraşır bir taht çıkar belki ortaya.

MRS. BREYDON — Çok yaman bir şey olacak. Glaster
Dükünün kralı öldürmesi. Bütün oyun herkesin so-
luğunu kesecek gibi zaten.

AYAMONN — Öyle ya. Bir de Shakespeare üstüne duy-
dukları ukalâlıklar yüzünden ondan ürkmeseler. Ne-
dense bir türlü anıyamıyacıklar sanıyorlar. Oysa,
her insanın Tanrısal bir yanındır Shakespeare. Ölme-
den herkes bu koca ozanla meyhanelerde kadeh to-
kuşturtmazsam bana da Ayamonn demesinler.

MRS. BREYDON — Peki böyle sazlı sözlü bir şenlikle
uygun kaçacak mı Shakespeare?

AYAMONN — İster istemez. Yalnız Kral Henry'ye çı-
kan adam o denli rol kesmese, elini kolunu havada
sallayıp gırtlığını yırtmasa bir kez. Koca bunak,
öyle oynandığını görmüş bir kez. Doğrusu ille de
öyle oynatır sanıyor. **(İç çeker)** Şimdi rolüne de
çalışamam, bakarsın koca Brennan alt katta bir
yerde gizlenmiş dinliyordur; şimdilik ezberlemeyi bi-
tireyim daha iyi. Kaç yaşına girmiş yarın.

MRS. BREYDON — Daha yetmişaltıma yeni giriyorum
diyor kendisi. Görsen sanki yirmi birine basacak-
sanırsın.

AYAMONN — Eh, çoğu gitti azı kaldı, yarın görürüz.

MRS. BREYDON — (Kurnazca) Külüstür piyanosunun
başında birşeyler mırıldanıyordu ama...

AYAMONN — (Okuduğu yerden fırlayarak) Benim türkülerden biri olacak. **(Hızla odadan çıkar, biraz sonra döner)** Yok; evine gitti herhalde, **(Sıkın)** Keşke daha önce söyleseydin bunu.

MRS. BREYDON — Ben olsam biraz dinlenirdim iş gitmeden önce. İşi azıttın gene. Bak iki saat bile uyumadın bugün. Üstelik bütün gece de işte olacaksın. Bir yandan resim yaparsın, bir yandan kitap okursun, türkü düzersin, Shakespeare ezberlersin; bir piyanon olsa çalgı çalmaya kalkacaksın. Bunlardan birinde karar kılsan da oğlum, öbürlerini bir yana bıraksan olmaz mı?

AYAMONN — Ama hepsi güzel bunların, hepsi gerekli yaşama için.

MRS. BREYDON — Biz bunları görmedik de öldük mü? **(Susuş. Pencereye gider, küpe çiçeğini yavaşça okşar).** Bir de bu grev belâsı çıktı başımıza.

AYAMONN — (Kırmızı örtülü iskemleye oturarak, sessiz sessiz, güvenle Shakespeare okur) Grev filân olmayacak. Pek diretmiyecek patronlar. Bir Shilling arttıracaklar haftalıkları.

MRS. BREYDON — (Amber çiçeğini düzelterek) Peki bu düzenlediğiniz gece, greve para toplamak için değil miydi?

AYAMONN — (Sabırsız) Öyle, öyle; ama ille de grev yapmak gerekirse diye. Hem benim pek bir şey yaptığım yok. Yalnız onlardan yanayım. Toplantıda da ücretlerin arttırılması için konuştum, hepsi bu.

MRS. BREYDON — Bütün bunlarla boğuşup sağlığına hiç aldırılmıyorsun, kalan zamanında da o şeyin ardından koşacağım diye - **(Kendini tutar, susar.)**

AYAMONN (Elindeki kitabı kucığına doğru indirir - öfkeli) Söyle, söyle - Bitir bakalım sözünü : kimin ardından koşuyor musum?

MRS. BREYDON — Kimsenin, kimsenin.

AYAMONN — Sheila Moorreen'in ardından koşuyorum buydu dilinin altındaki değil mi?

MRS. BREYDON — Ne olacakmış oysa; düşünmek de mi yasak?

AYAMONN — (Sert) Kuzum nedir alıp veremediğin senin bu kızla?

MRS. BREYDON — Hiç. Bana sorarsan, bir sürü pasaklının içinde gül gibi kız derim ona. Öyle bir kız ki herkes kuytuda köşede ürkek ürkek dolaşırken, o başını şöyle bir geriye atar da, güzelim günışığına çıkar, yolun ortasında öyle yürür, yürür ama - (gene susar.)

AYAMONN — Ee, aması ne? İkide bir böyle sözünü yarıda kesme huyun yok mu çıldırtır insanı.

MRS. BREYDON — (Cesaretini topluyarak) Aması kızın katolik olması, hem koyu katolik. Papanın buyruğunu Tanrı buyruğu saymayanı bağışlamayan cinsinden.

AYAMONN — Bize mi düşmüş Papa'nın buyruğunu sınamak? Hayatın, yaradılışın kendisi çıkarıyor ortaya neyin yanlış, neyin doğru olduğunu. Papa'nın buyruklarının bile. Sen sanıyor musun ki, kafamı bunca yıldır geçmişteki yüce düşünürlerin bilgileriyle Papa hazretlerinin buyruklarına miskince boyun eğmek için doldurdum? Kızcağız neye inanıyorsa inansın, kimi sayıyorsa saysın : kendi bileceği

bir iş bu. Güzel mi, tatlı dilli mi, can yoldaşı olur mu insana, ben ona bakarım; isterse ateşe tapsın.

MRS. BREYDON — O kadarla kalsa iyi, ama dahası var.

AYAMONN — Dahası mı var? Neymiş dahası?

MRS. BREYDON — Babası komiser muavini değil mi onun, sömürge polisinde?

AYAMONN — Bu da kızın suçu değil ya?

MRS. BREYDON — Öyle, ama benim oğlum can düşmanlarımıza uşaklık eden bir adamın kızıyla dolaşıyor diye herkes birbirine fısıldıyor.

AYAMONN — Kendinden başka her şey bu kıza karşı anlaşılan. İyi ya, ben de dinini değil kendisini seviyorum; babasını değil, kendisini istiyorum.

MRS. BREYDON — Bir adamın alacağı kızla uyuşması bir dinden olmalarına ne denli bağlıysa, bir o kadar da kızın babasının geçimini neyle sağladığına bağlıdır. İrlanda'nın yarısından çoğu böyle düşünüyor.

AYAMONN — İsterse bütün dünya öyle düşünsün! Güzel ya, üstelik kulaklarını da tıkamıyor öğreteceklerime; en koyu karanlıklardan da gelse, elinden tutup insan içine çıkarmaktan korkmuyorum ben.

MRS. BREYDON — Yoksulluğu bir yıl boyunca seninle paylaşsın da, bak o güzelliğinden eser kalıyor mu?

AYAMONN — Parada pulda gözü yok; ne de çinimaçin'den gelme allara şallara meraklı. Ağırbaşlı siyah bir örtü ver omuzlarına, düz bir etek giydir, bak o süs düşkünü kadınlar gibi pahalı üstbaş istiyor mu? Gerekirse yalınayak bile gezer o kız.

MRS. BREYDON — Ah benim Ayamonn'cuğum. Bana so-rarsan. Her kız can atar pahalı giyim kuşama; üste-

lik komiser Finglas gibilerin belinden sarkan şakırtılı kılıcı, kafasındaki miğferin kırmızı tüylü, sırtındaki üniformanın parlak sırmaları gözlerini kamaştırır kızların da, senin gibileri göremez olurlar.

AYAMONN — Konuş, konuş böyle de, serin sular serp yüreğime.

MRS. BREYDON — Sen aldırma ananın dediklerine, okumana bak daha iyi.

AYAMONN — **(Gidip ellerini yavaşça anasının omuzlarına koyarak)** Nasıl aldırmam ama şimdi yaldızlı bir kayığın içinde senden uzaklaşıyorum, anacığım, uzaklaşıp ufukta kayboluyorum nerdeyse.

MRS. BREYDON — **(Duygulu bir sesle)** Gün oldu, amansız ölüm gencecik babanı bizden ayırınca, seni yetiştirmek için ben de az emek vermedim. Ayamonn'cuğum.

AYAMONN — Bilmez miyim : gün kararınca, benim için güneşi elinde taşıyan sendin; yetimler elinde ölmektense açlıkla boğuşmayı bana sen öğrettin; zengin çocuklar renkli toparla oynarken, bana oyuncak diye çaput top veren sendin. **(Eliyle yavaşça anasının çenesinden tutarak yüzünü kaldırır)** Bu yüz bir zamanlar, tek çizgisi olmayan bu aydınlık yüz, şimdi buruş buruş; bir zamanlar pırıl pırıl yanan bu kahverengi gözler gene kahverengi, ama ne çıkacağı bilinmeyen bir geleceğe dönük olduğu için, tasalı, yorgun şimdi; omuzlarında nice yükler taşıyan bu dimdik vücudun beli bükük artık. Nice fırtınalar görmüş bir yaprak, tunçlaşmış güzelliğinde uzak bir kışı bekliyor, dalından kopmak için.

MRS. BREYDON — **(Oğlunun elini yavaşça çenesinden uzaklaştırarak)** Yoo, elden ayaktan düşmedim daha,

bu omuzlar daha çok yük çeker; gözlerim dersin eskisi gibi parlamasalar bile, önümü görmeye yetiyor. Eh, ben şu üstümdeki sırmalı kaftanı çıkarayım artık, bakarsın başım döner, kendimi birşey sanırım.

(Üstündeki elbiseyi çıkarır, özenle katlıyarak sepetin üstüne bırakır, sonra gidip ateşi karıştırır. Ayamonn düşünceli düşünceli pencereden dışarı bakar, o da üstündeki elbiseyi, kılıcı, şapkayı çıkararak dik-katle sepetin üstüne koyar.)

AYAMONN — (Düşünceli) Bu yağmurda kolay kolay gelmez artık. Gelirse, kıralın rolünü ona okuturum, ben de yeniden çalışmış olurum kendi rolüme.

MRS. BREYDON — Kim gelecekti başka bu gece?

AYAMONN — Mullcanny: bana bir kitap verecekmiş, bulmak için altını üstüne getiriyor Dublin'in; bulursa, bu gece getirecekti - «Evren denen bilmece» kitabın adı.

MRS. BREYDON — Kırk yıl görmesem aramıyacaklarımdan birisi de o -bütün konukomşu dış biliyor kendisine. Tanrıya inanmadığı, kutsal bellediğimiz herşeyle alay ettiği için.

AYAMONN — Yoo, iyidir Tim. Hem herkes onun şaka yaptığını anlamıyacak kadar çocuk değil, ama bu kadar yobazın arasında biraz kafanı işlettin mi, adın kötüye çıkar.

MRS. BREYDON — Sen bilmezsın onları; başına bir iş açacak çenesini tutmazsa.

AYAMONN — Yok canım.

(Mrs. Breydon yavaşça üstüne bir örtü artmıştır, Ayamonn'un hareketlerini görmemesini istercesine

sessizce kapıya yaklaşır bu sırada kapı açılır, Eeda, Dympna, Finnoola ve bir takım adamlar kapıda belirlirler. Üç kadın odanın içine doğru bir kaç adım ilerler, adamlarsa kapıda kalırlar. Hepsinin yüzü maske gibi kaskatı kesilmiş, sessiz bir yenilgiyi anlatır; üstleri başları ise yoksulluğun ve güçlüklerle dolu bir hayatın izlerini taşır. Eeada'nın yüzü yaşlı, Dympna'nunki orta yaşlı bir kadının, Finnoola'nın ki ise bir genç kızın yüzüdür. Aralarındaki yaş ayırımı ancak yüzlerindeki kırışıklıkların çokluğundan ya da azlığından anlaşılır, bunun dışında her biri hayata aynı anlamsız gözlerle bakar.) (Dympna kolları arasında boyu nerdeyse bir metreye yaklaşan bir Meryem ana heykelciği taşımaktadır. Eskiden heykelin beyazı lekesiz mavisii göz alıcı, yaldızları pırl pırlmış, ama renkler solmuş yaldızlar da dökülmüş, yalnız tacın bir iki noktasından bir parça soluk yaldız kalmış. Heykelin başındaki taç kubbeli değilse, bir çok dublin yapısında olduğu gibi mazgallıdır; Meryem ananın soluk yüzü de evin kirinden is-pas tutmuş. Adamların üstünden soluk kahverengi, kadınlarınsa donuk kül rengi elbiseler, her elbisenin bir yerinde de soluk mavi, kırmızı, yeşil, mor renkte yamalar vardır.)

EEADA — (Mrs. Breydon'a) Kuzum Mrs. Breydon, birazcık toz sabun var mı sende, şu bizim Meryem anayı şöyle bir yıkamak için? (Herkesse) Bana kalırsa, hep böyle yıkana yıkana soldu ya elbisesinin üstündeki o güzelim mavi. Uçlarla taçtaki yaldızlar da o yüzden döküldü. Alt kattaki Ursulacık para biriktiriyor Meryem Anamıza yeniden maviler giydirelim, tacını yeniden parlatalım diye, ama daha bir şhilling toplamadan bakıyorsun ya ekmeğe git-

miş para, ya kömüre; Meryem Anamız öyle miydi, biz yavrularının yardımına koşmak için tacını bile satmaktan geri durdu mu hiç. (Mrs. Breydon yarım paket sabun tozu verir.) Sağolasın anacığım, dinin imanın bizden ayrı, ama gene de bu kötü durumdan onu kurtarmak için yardımını esirgemedin. Eblanalı Meryem Anamız, hem senin hem de oğlunun üzerinden hayır duasını eksik etmiyecek bunun için.

ÖBÜRLERİ — (Mırıldanarak) Hayır duasını eksik etmiyecek.

(Eeada'nın geçmesi için aralarında bir yol açarlar, Dympna da kucagında heykeli taşıyarak sessiz bir yürüyüşe katılmışçasına çıkar. Mrs. Breydon'da yavaşça arkalarından gider.)

AYAMONN — (Anasının çıkmak üzere olduğunu göreyerek) Ne o gene dışarı mı çıkıyorsun yoksa - hem de bu havada?

MRS. BREYDON — Yok canım; şuracakta Mrs. Cashmore'a uğrıyacaktım. Pek iyi değil de; söz verdim, bakayım uyumadan önce sıcak mıcak birşey istiyor mu.

AYAMONN — (Sıkılan) Başkalarınınkini daha çok düşünüyorsun kendi evinden! Bütün hafta her gece olur olmaz evlere gidip hemşirecilik oynadın zaten.

MRS. BREYDON — Kadıncağızın bana ihtiyacı olduğunu bile bile de yerimde oturamazdım ya. Gidip sıcak bir şey içirmesem, uzun geçenin yapayalnız saatlerinde hiç değilse uyumasına yardım etmezsem sabaha dek sızlanması kulağımdan gider mi hiç?

AYAMONN — Sana bir şey olsa, onlar çok koşarlar senin yardımına ya.

MRS. BREYDON — Eee, onu bilemeyiz. Bu da düşünülür mü? O zaman, kendi çıkarının dışında hiç bir şeye parmağını bile kaldırmamak gerek. Şurada bir saat aylak oturacağıma, birinin yardımına koşmuşum, fena mı!

AYAMONN — Bu arada kendini de paralıyorsun ama.

MRS. BREYDON — (İç çekerek) Nasıl olsa paralanıp gideceğim bir gün, hiç değilse yüzümün akıyla gideyim bırak da. (Kapıyı açtığında, eşikte Sheila belirir. Yirmiüç yaşlarında, oldukça uzun, güzel bir kızdır. Bastığı yeri titreten bir sağlamlıkta olmasına rağmen, hareketleri hiç bir zaman incelikten yoksun değildir. Arada bir utangaçlığından önüne indirdiği iri, sevimli kahverengi gözleri vardır. Ağzı büyükçe, fakat düzgündür; ensesine topuz yaparak topladığı kumral saçları oldukça uzundur. Üstünde kahverengi bir tayyör, altın sarısı bir blüz, açık mavi bir şapka vardır. Sırtında yağmurdan ıslanmış açık sarımsı kahverengi bir yağmurluk bunları örtmekte, aceleyle kapanmış şemsiyesinden yere sular damlamaktadır. Çekinerek içeri girer. Belli ki Mrs. Breydon'un orada oluşundan ürküyor, ama gene de ürkekliğini güleryüzle yenmeğe çalışır. Mrs. Breydon da daha yumuşak davranmağa çalışır, ama kızla karşılaşınca az buçuk dikleşmekten kendini alamaz.)

SHEİLA — Oo. Hayırlı akşamlar, Mrs. Breydon. Ne hava ama. Uçuyordum nerdeyse, bir yağmur, bir yağmur - rüzgâr da bir yandan.

MRS. BREYDON — Donmuşsundur soğuktan. Çıkar üstündekileri de ateşin yanına gel. Şöyle Ayamonn sıcak bir çay yapsın sana, için ısınsın biraz.

SHEİLA — Yoo, yoo; üşüdüğüm yok - yağmurla rüzgârla boğuşmaktan terledim nerdeyse.

AYAMONN — Hey gidi hey, yağmur bir yandan, bir rüzgâr, bu yağmur hem de durmadan yağar. Otur da, karasular inmesin ayaklarına.

SHEİLA — Oturmağa değmez, pek kalamayacağım da. **(Mrs. Breydon'a)** Ne o Mrs. Breydon, dışarı mı çıkıyorsunuz bu havada?

AYAMONN — **(Hemen)** Gitmesi gerek : hasta bir komşudan istetmişler.

SHEİLA — **(Duraksıyarak)** Nedir? Acaba ben gitsem... sizin yerinize?

AYAMONN — **(Kesin)** Olmaz, olmaz. Kadın, bir tanıdığını annemin. Yatağına yatırıp gelecek zaten.

MRS. BREYDON — Hadi, iyi geceler, Sheila; dönüşte görüşürüz belki.

SHEİLA — Sanmıyorum. Hemen gitmem gerekiyor benim de.

MRS. BREYDON — Eh, iyi geceler öyleyse.
(Çıkar. Ayamonn Sheila'nın yanına gider, onu öperek yağmurluğunu çıkarmasına yardım eder.)

SHEİLA — Anneni bu havada bırakmasaydın dışarı - artık o kadar genç değil.

AYAMONN — Ben pek araya giremiyorum komşulara yardıma kalkınca. Hoşuna gidiyor hem, üstelik içi rahat ediyor.

SHEİLA — İyi ama oluk gibi yağmur yağıyor, üstünde de incecik bir örtü var sadece.

AYAMONN — (Sabırsız) Gideceği yer o kadar uzak değil canım. Yağan yağmurları, hastaya yardıma koşan yaşlı kadınları bırakalım da, daha yüce şeyler düşünelim şimdi. Bak, - **(Sheila'nın eteğine dokunur)** Sırılsıklam olmuş eteğin. Ateşin önünde bırak da kurusun. Şöyle dön, ben açayım çıtçıtlarını.

SHEİLA — (Ayamonn'un elini iterek) Zarar yok, kalsın - sen kendi zevkini düşünüyorsun şimdi. Biraz önce kapıyı çalarken can atmıyordun beni görmeğe.

AYAMONN — Sen mi! Koca Brennan'dı kapıyı çalan.

SHEİLA — Ondan önce ben çaldım. Sonra o da yumrukladı kapıyı.

AYAMONN — (Kendi kendine kızgın) Tüh, ben de bu baş belası komşulardan biri sanmıştım. Hafifçe çalışından anlamalıydım senin olduğunu.

SHEİLA — O kadar da dikkat ettim kimseye görünmeden gireyim diye. Bir de baktım bütün ev halkı gözlerini bana dikmiş bakıyor. Çıkarken arkamdan bağırıyorlardı. Ayamonn'un belâlısı gene takmış takıştırmış kapıya dayanmış diye- Bizimkiler duyunca bakalım ne kıyamet kopacak.

AYAMONN — Oyundaki rolüme çalışıyordum, kimsenin rahatsız etmesini de istemiyordum - demek soluğumu kesmiş beklerken sevdiğimi uzak tutuyordum - şum kendimden, **(Gider, Sheila'yı kollarının arasına alır)** Neyse, boş ver sen bunlara artık, şimdi kollarımın arasındasın, can evimdesin, bir tanemsin ya.

SHEİLA — (Ayamonn'dan kurtulmağa çalışarak) Nasıl boş veririm; hem öyle hırpalama beni, yorgunum biraz.

AYAMONN — **(Hırçın)** Gene mi? Ben de yorgunun. Hem de nasıl, ama insan sevdiğini karşılarken nerdeyse uçar sevincinden - yorgunluğun sözü mü olur.

SHEİLA — Ah, Ayamonn, ne olur bir gece olsun ciddi ol.

AYAMONN — Peki, peki Sheila. **(Kızdan uzaklaşır, öbür yanına gider)** Öyleyse yarınki şenliğin tadını nasıl çıkaracağız, onu konuşalım.

SHEİLA — Ben de onun için geldim ya sana - ben yarın seninle gelemeyeceğim.

(Uzun bir sessizlik)

AYAMONN — Neden gelemiyor muşsun benimle yarın?

SHEİLA — Ermiş Frigid rahibelerinin bir töreni varmış yarın, annem ille de gitmemi istiyor.

AYAMONN — Ben de ille benimle geleceksin, diyorum. O ermiş Frigid hazretleri bu günahkâr Ayamonn'dan daha mı önemli senin için? Bana gelmektense o törene mi giderdin yoksa? **(Susuş)** Ha, Sheila, söylesene, o törene mi giderdin?

SHEİLA — **(Şaşkın, fısıltıyla)** Töbe, töbe; sana gelirdim elbet.

AYAMONN — Gel öyleyse, töbeni kabul eder Allah.

SHEİLA — Gelemem. Gitmezsem başımın etini yer annem sonra. Sana söylemiştim. Bana nasıl dış bilediğini seninle geziyorum diye. Gece gündüz ya köpürüp göz dağı veriyor, ya da yalvar yakar olup yola getirmeğe çalışıyor beni; soluğu kesilince babam başlıyor, işte kızılca kıyamet asıl o zaman kopuyor.

AYAMONN — Sheila'm, Sheila'cığım, bütün ay boyunca bir tek günüm var boş, onda da seninle olamaz-

sam. Seninle olmak için bir işçi toplantısına bile gitmiyorum ben.

SHEİLA — Sonra bir şey daha var. Ayamonn - bu grev hikâyesi. Ne diye böyle şeylere burnunu sokuyorsun sanki!

AYAMONN — Sen onu bırak şimdi. Canın yanmasın diye ürküp bir köşeye gizlenme öyle. Açıklığa, aydınlığa çıkmak istiyorsan, acıya dayanacaksın, gözyaşı dökmekten korkmıyacaksın.

SHEİLA — Ne olur Ayamonn, eğer beni seviyorsan, ağırbaşlı ol biraz.

AYAMONN — (**Biraz taşkın**) Ah, Sheila, büyükler gibi öyle asık suratlı olacak çağımız gelmedi daha bizim. Çok geçmez, zaman bize de oyununu oynar, saçlarımız kırılır, kırmızı gülleri solar gençliğimizin. Böyle umacı dualarla gölgelenmesin aşkımızın güneşli sevinci.

SHEİLA — (**Taşkın**) Dinlemeyeceğim seni, Ayamonn, dinlemeyeceğim! Yolumuzu önceden birlikte çizmemiz gerek. Birlikte yaşamamız için tek bu yolda ilerlemek varken, sen almış başını başka başka yollara düşmüşsün.

AYAMONN — Şimdi birlikte yaşıyoruz ya; yanan çalışanların aydınlığında. Sana söylüyorum işte, hayat bir tek şey değildir ki, bir sürü şeydir yaşamak; büyüyen, dalgalanan, ısıtan, aydınlatan bir alevdir. Ben öyle torbasında kutsal ekmek gezdiren keşişler gibi yüreğinde korku ile dolaşacak adam mıyım? Ödlekler isterse çayda çimende gezsinsin; benim yerim kırmızı güllerin bittiği yerdir, isterse dikenden geçilmez olsun!

SHEİLA — (İskemleden kalkar-sert) Yeter artık; gidiyorum ben. Bütün bu düşlerinin bir kıvılcımı olayım, istiyorsun. Ben gidiyorum.

AYAMONN — Tanrının sunağından bir kıvılcım, ama gülelim; hayatın coşup taşıdığı bir günde yolları aydınlatan, aşığın yüreğinde yeni türküler yakan bir kıvılcım.

SHEİLA — Seninle son bir kez daha oturup konuşmağa gelmiştim, ama bırakmıyorsun ki; gidiyorum ben de. **(Ayamonn kendisini kolları arasına alınca)** Bırak beni! **(Yalvarırcasına)** Ne olur, Ayamonn, bırak gideyim!

AYAMONN — Dertli kullarının yüzünde aşk alevi şöyle bir parlar da, Tanrı sevinmez mi hiç.

SHEİLA — (Korkuyla) Tanrıyı karıştıрма bu işe, yoksa ikimizin de başı belâyâ girecek. Hem senin sevgin ben yanında oldukça sürüyor. Ben gidince, Sheila'dan çok ya resimlerini düşünüyorsun, ya da yoksul sılânda ile, türkülerini, işçi sendikasını.

AYAMONN — Sen de bir parçasısın onların; onların içinde, özündesin; sevinçli, güzel, daha yakın bir ülküsün benim için; eldeğmemiş kırmızı gülümsün. **(Sheila'yı kendine çeker, sarılır, kucaklıyarak öper.)** Sheila'm, güzelim, ummadığım bir ağaçta aya çiçek açtıran sevince göz yumamazsın. Yalnız bir kez çalan, sonra bir daha duyulmayan bu çanın tatlı sesine kulak tıkayamazsın!

(Kapı açılır, köca Brennan aralıktan başını uzatır. Tepesi pırıl pırıl dazlak bir başı vardır; yüzü kırışmış, ama gözleri parlak, cin gibi. Köcaman ak sakalıyla uzaktan ermiş Hieronümus'u andırır. Dev-

let düşkünü bir kılığı vardır, sırtındaki yağmurluk iyice sıırıslıklam. Başında soluk bir melon şapka.)

BRENNAN — Oo, vay, vay vay!

(İçeri girdiğinde, sağlam görünüşüne rağmen iyice kamburlaştığı anlaşılır. Sırtında omuzundan geçen kayışa bağlı bir akordeon olduğu görülür. Sheila ile Ayamonn ayrılırlar; Ayamonn Brennan'ı karşılamak üzere doğrulur, Sheila ise utanarak ateşe bakar.)

AYAMONN — Sen de nerden çıktın şimdi?

BRENNAN — (Ayamonn'a aldırmayarak, şapkasını çıkarır, yerleri süpürürcesine selâm verir.) Ah benim kardan beyaz göğüslü Dublin güvercinlerim! Vay benim başıma ki ateş tam bacayı sarmışken böyle palas pandıras çifte kumruların arasına girdim. Aca ba sarsılmaz dostluğumuza güvenip sevdiğin güzelin adını sorabilir miyim? Doğrusu nazlı nazlı açılan şu kapıdan bir demet çiçek atmam gerekirdi güzeller güzelinin kucasına.

SHEİLA — (Utangaç) Adım Sheila.

BRENNAN — Sheila demek. Ne de güzel adınız varmış. Hem de pek uyuyor size, bu iki yumuşak sesli hece, bu seslerin gümüştten yankısı ne güzel anlatıyor sönük gözlerimi şenlendiren ince görünüşünüzü.

AYAMONN — (Brennan'ı kapıya doğru götürmek üzere kolundan tutar) Şimdi seni görecektim yok, dostum; çok acele karar vermemiz gereken önemli bir meseleyi görüşüyoruz.

BRENNAN — Elbette elbette, bilmez miyim! Gençlik bu, Karşınıza çıkan engelleri aşmak için oturup bir yol aramaktan daha tabii bir şey olabilir mi?

AYAMONN — **(Sabırsız)** Hadi dostum, biz bir saat kadar yalnız bırak şimdi.

BRENNAN — Siz böyle koklaşıp sevişirken araya girecek kadar çılgık eder miyim ben. **(Kolundan tutan Ayanmonn'u da sürükleyerek, Sheila'ya yaklaşıp, merakla)** Sultanım, bakıyorum yiğit dostumuzla aranızda ayrı gizli yok, onun için sizinle dostça, açıkça konuşabilirim : söyleyin bana İrlanda Bankası hakkında ne düşünüyorsunuz?

AYAMONN — Hay Allah! Sheila'nın bir ilgisi yok İrlanda Bankasıyla filân. Öyle paraya, pula aldırıyor o.

BRENNAN — Ne? Aklını mı kaçırdın sen. Kolay mı öyle paraya pula aldırmamak?

(Ayaklarının ucuna basarak kapıya gider, açıp bakar, gene yavaşça kapar. Sonra ayaklarının ucuna basarak Sheila'ya yaklaşır, ellerini dizlerine dayıyarak fısıldar) İrlanda Bankasına yatırdığım beş on kuruşluk hisse senedim var da, yüzde dört faizle - ahir ömrümde kimseye el açmıyacak kadar. Ne dersiniz bankaya bir şey olur mu? **(Ayamonn'a)** Şimdi bırak da, sultanım kendi söylesin. **(Başını Sheila'ya çevirir)** Banka anahtarları Seint Piyer'in elindeymiş gibi rahat uyuyabilirim, değil mi?

SHEİLA — Elbet uyuyabilirsiniz.

BRENNAN — **(Kıkr kıkr gülerek)** Gürdün mü! Pek de akıllıymışsınız, canım; hiç çekinmeden böyle söyleyeceğinizi biliyordum. **(Ayamon'a döner)** Peki ya sen ne diyorsun bu işe dostum?

AYAMONN — Devlet yıkılmadıkça, kimse kuruşuna bile dokunamaz.

BRENNAN — Ne diyorsun! (**Sheila'ya**) Duydunuz mu, okumuş yazmış biri konuşuyor! Yaa! Duvarlar kaya, kapılar çelik, kilitler kilitli, sürgüler sürgülü! Demir parmaklıklar ardında mışıl mışıl yatıyor senetçiklerim. Üstelik bir kuruşu bile Saint Pierre hazretlerinin cebine inmiyor. (**Kıkar kıkar güler**) Neler kaçırdığımı bilse, küplere binmez miydi Paşa! (**Ayamonn'a**) Hiç korkmıyayım, demek ha, ne dersin?

AYAMONN — Korkma, derim.

BRENNAN — (**Toparlanarak**) Dersin ya. (**Sheila'ya Ayamonn'u göstererek**) Böylesi az bulunur, güzelim, az : neye eğri neye doğru diyeceğini bilir.

AYAMONN — (**Sabırsızca Brennan'ın kolundan yakalarak**) Eh, hadi bakalım dostum, şimdilik biraz dışarı.

BRENNAN — Nasıl?

AYAMONN — Dışarı, dışarı; Sheila'yile konuşacaklarımız var.

BRENNAN — (**Birden**) Peki türkü ne olacak?

AYAMONN — Ne türküsü?

BRENNAN — Şenklik gecesi için yazdığımız türkü. Asıl onun için gelmiştim ya. En sonunda Sammy ile çalıştık çabaladık, herkesin göğsünün gere gere söyleyebileceği bir türkü haline soktuk. Sammy aşağıda, fiyakalı elbiselerini giymiş bekliyor; çağırarsınız da, türkü nasıl söylenirmiş duyarsınız diye.

AYAMONN — Çağır gelsin, çağır gelsin - hay Allah, niye daha önce söylemedin bunu?

BRENNAN — (**Patlıyarak**) Bıraktın mı be adam! (**Sheila'yı göstererek**) Şimdi utanır bunun yanında türkü

söylemeğe. (Sheila'ya boğuk sesle fısıldayarak) Daha bıyığı terlememiş bir delikanlı gibi pek utangaçtır da, efendim.

AYAMONN — (Brennan'ı sabırsızca odadan dışarı iterek) Hadi be adam, ne duruyorsun, getirsene şunu. **(Brennan çıkar)**

SHEİLA — (Çok istekli) Ne olur, ben gidinceye kadar bekle, Ayamonn; daha fazla kalamıyacağım, üstelik çok konuşmak istiyordum seninle.

AYAMONN — (Biraz heyecanlı) Bu türküyü dinlemelisin Sheila; bir hava uydurmak için bir haftadır uğraşıyorlardı; bir dakika bile sürmez hem.

SHEİLA — (Öfkeli) Yeter beklediğim artık! Kendini beğenmiş bir sersemin türküsünü dinlemek senin için daha mı önemli benim söyleyeceklerimden?

AYAMONN — (Biraz şaşkın) Aa, Sheila, neyin var kuzum senin bu akşam? Türkü söyleyecek olan genç marangoz, kendini beğenmişlik söyle dursun, bir tarla faresinden bile ürkek; söylemeğe başlayınca yüzünü bizlerden nasıl kaçırarak, göreceksin. Dinlemek istiyorsun, değil mi, Sheila?

SHEİLA — (Yalvarırcasına) Şimdi olmaz, Ayamonn; başka birgün dinlerim. Sana söyleyeceklerim çok önemli, ilerdeki buluşmalarımızla ilgili.

AYAMONN — (Acele) Peki öyleyse; türkü biter bitmez, savarım hepsini. Bak geldiler işte, hadi otur şimdi, bir dakikacık daha.

(Fakat Sheila kapıya doğru gider, tam kapının önündeyken Brennan 23 yaşlarında bir delikanlıyı da iterek içeri girer. Genç adam uzun boyludur, soluk yüzünden dünyaya ve çevresindeki herkese bo-

yun eğmiş olduğu anlaşılır. Utandığını belli ettiği zaman bile bir maskeyi andıran yüz çizgileri değişmez. Üstünde frağa benziyen kuyruklu beyaz bir ceket, siyah bir yelek, farbelalı kirlice bir gümlek göğüslüğü, yeşil bir pantolon vardır. Elinde bir nota kâğıdı tutar. Brennan arkasındaki akordeonu indirir, genç türkücüyı ileri doğru iter; bu arada kapıya yaklaşmış olan Sheila'ya çarpar, ve sırtıyla onu da şöyle bir geri iter; Ayamonn'un da omuzundan iterek odanın öbür ucuna gönderir.)

BRENNAN — (Sheila'yı iterken) Yol verin, bakalım! Sabredin biraz! Herşey sırayla. Bırak biraz soluk alsın adamcağız. (Ayamonn'u iterken) Geriye, geriye, biraz daha! Biraz çeki düzen versin kendine dostumuz. Pek de fiyakalı olmuş, ha? Ortada duranların kılığı böyle, köşedekilerin ise ceketleri yeşil, pantolonları siyah, yelekleri beyaz olacak. Göz kamaştıracaklar hep birden. Benjamin de biliyor bu geceyi kimin hayrına düzenlediğimizi. Onun için bir beşliğe kiralayıverdi bütün elbiseleri. (Sheila'ya boğuk bir fısıltı ile) Siz şimdi o burada yokmuş gibi ateşe bakın. Öyle utangaçtır ki, tarif edemem; biri yüzüne bakacak olsa, eli ayağı birbirine dolaşır - anlarsınız ya?

(Sheila suratını asıp yavaşça oturur, ateşe bakar. Bu sırada kapı açılarak koltuğunun altında bir tomar milliyetçi dergi ile Roory O'Balacaun girer. Sağlam yapılı, orta yaşlı bir adamdır; üstünde el tezgâhında dokunmuş bir ceket, kasket, kısa pantolon, sırtında da bir yağmurluk vardır.)

ROORY — Al bakalım, Ayamonn, işte sana bizim arkadaşa aşırttığım milliyetçi dergiler. (Türkücüye bakar) Ne o, tiyatro mu oynanıyor burda?

AYAMONN — Yok, Roory, bir gece düzenledik de yapacağımız greve para toplamak için. Mr. Brennan Moore o gecede türkü söyleyecekleri yönetiyor.

ROORY — Ben de grevcilerden biriyim ama, bu işlerin böyle yabancılara eline kalmasını aydınlığın kılıcını böylelerinin taşımasını yüreğim kaldırmıyor doğrusu. Kökü dışarda olanların iş görmesini istemiyoruz bu memlekette.

BRENNAN — (**Öfkeyle**) Yüreğin dayansın, dayanmasın, sen şimdi otur bakalım. Bu topluluğun efendiden bir üyesi say kendini de, çenenini tut. (**Türkücüye**) Haydi, Sam, aslanım, at üstünden şu utangaçlığını, sanki bir kiral buyruğu ile, söylüyormuşsun gibi söyle.

ROORY — (**Homurdanarak**) Kiral buyruğu filân sökmez burda.

BRENNAN — (**Tepesi atmışcasına**) Yaradanın aşkına çenenizi tutup türküyü kesmeseniz olmaz mı, Kiral buyruğu dediysek, söz temsili öyle söyledik.

ROORY — Söz temsili, saz temsili, bu vatan artık bizim. Burada Kıralların yeri yok.

AYAMONN — Ee, kes artık da, şu türküyü dinleyelim!

BRENNAN — (**Utanıp öksüren ve yüzünü dinleyicilerinden öteye çeviren türkücüye**) Bak, Sam sırtında iş tulumu yok, bambaşka bir adamsın sen şimdi, baş dik, göğüs ilerde. (**Akordeonu ile bir iki ses verir**) Haydi!

TÜRKÜCÜ — (**Türkiye başlar**)

Denizden ıslanmış, solmuş güneş,
Kara bir şal ile örtmüş kendini;

Şalının altında donan elinde,
Tuttuğu kırmızı güller benimdir.
(**Dinleyenlerden başını uzaklaştırır, utanarak öksürür**)

BRENNAN — (Coşarak) Yaşa, Sam, yaratıyorsun. Haydi, aslanım!

TÜRKÜCÜ — (Türküsüne devam eder.)

Eteği yamalı ayağı çıplak
Yoksul ama üstübaşı tertemiz
Diyor ki gözümde çakan yıldızlar
Tuttuğum kırmızı güller senindir!

BRENNAN — (Akordeonu ile kıvrak bir iki nota çıkararak) Yeni bir Kont yetişiyor, hey! O türkü söylerken, cennet bile birbirine girerdi dinlemek için. (**Brennan konuşurken kapı açılır, eşikte beliren Mullcanny şaşkın gözlerle odadakilere bakar. Kendisi sağlam yapılı, kabına sığamıyan bir gençtir. Üstüne iyice oturmıyan yüzlü bir elbise giymiş, başındaki yünlü kasketi de çapkınca yana eğmiştir. Bunun da sırtında yağmurluk vardır**)

MULLCANNY — Ne oluyor burada, güzel ses yarışması mı var?

BRENNAN — (Bu da nerden çıktı gibilerden diliyle ses çıkarır)

MULLCANNY — Hem neydi o, biri cennetten söz ediyordu. (**Brennan'ın omuzuna vurarak**) Duymadın mı, babalık, Tanrı çoktan öldü.

BRENNAN — Bu büyük haberi sen kendine sakla şimdilik.

(**Türkücüye**) haydi Sam, aldırma sen bunların kabalığına bitirelim şu türküyü.

TÜRKÜCÜ — (Devam eder)

Ne öyle göz alan bir taç başında
Ne de kulağında zümrüt küpeler
Tek süsü göğsünde güçlü bir yürek,
Tuttuğu kırmızı güller benimdir!

BRENNAN — (Akordeonu ile gene bir iki bitiriş notası çalarak) Ee, söyleyin bakalım nasıl buldunuz türkümüzle, türkücümüzü?

AYAMONN — Türkü de iyi, ama türkücüye hiç diyecek yok.

MULLCANNY — Duyduğum kadarı hiç de fena değil.

TÜRKÜCÜ — (Utangaç) Beğendiyseniz ne mutlu bana.

ROORY — (Kararsız) Türkü biraz açık saçık gelmedi mi size?

MULLCANNY — (Alaycı) Açık saçık mı? Üstadımız nasıl tanımlıyorlar açık saçıklığı acaba? **(Öfkeli)** Gaga burunlarıyla gonca gülleri delik deşik edip böcek arıyan, en temiz deniz melteminde leş koklamağa kalkan katolik gençlerinden misin yoksa sen de?

BRENNAN — (Uyanırcasına) Aman çocuklar, aramızda bayan var!

ROORY — Böyle türkülerle, öykülerle gelişmemiş kafaların özlemleri allanıp pullanırsa gerçek bir İrlanda'lıya ağzını açıp bakmak yakışır mı hiç!

BRENNAN — (Daha yüksek sesle) Çocuklar, bayan var aramızda!

SHEİLA — (İskemleden kalkıp, kapıya doğru gider) Merak etmeyin, bayan gidiyor. Eğlence için hepinize teşekkürler. **(Ayamonn'a)** Daha fazla kalıp arkadaşlarının önemli tartışmasını engel olmyacağım.

AYAMONN — (Sheila'ya yaklaşır) Saçmalama, Sheila!
Ama ille de gitmen gerekse o başka. Yarın akşam
gene görüşürüz.

**SHEİLA — (Kesin) Hayır, ne yarın akşam, ne de öbür
akşam.**

**AYAMONN — (Brennan herhangi bir sıkılmayı gizlemek
için yavaşça akordeonunu çalarken) ne zaman peki?**

**SHEİLA — Bilmiyorum. Yazarım sana. Belki de hiç bu-
luşmayız artık. (Acı acı) Sana o kadar söyledim, bu
gece konuşmamız için son fırsat diye, ama sen hiç
oralı olmadın!**

**AYAMONN — (Kolundan yakahyarak) Ne kadar olabi-
liyorsam o kadar oldum - yarın akşam gene her
zamanki gibi köprünün yanında - hani Aeugusla
renkli kuşlarının geçişini ilk orada görmüştük.**

**SHEİLA — (Hırçın) Gelemem, gelmiyeceğim işte - bırak
beni! (Ayamonn'dan kurtulur, koşarak çıkar. Birkaç
dakika odaya bir sessizlik çöker.)**

**ROORY — (Sessizliği bozar) Anlaşılır şey değil şu kadın-
lar! Ne yapmak istediğini bilmeyen güzel hayvanlar
hepsi.**

BRENNAN — (Avuturcasına) Gelir gene, gelir.

AYAMONN — (Aldırmıyormuşcasına) Canı cehenneme!

TÜRKÜCÜ — (Yavaşça) Ben gidebilir miyim artık?

BRENNAN — Bir dakika, birlikte çıkarız.

**MULLCANNY — (Ayamonn'a) şey için uğradım, Aya-
monn, uzun aramalardan sonra Hachel'in Evren de-
nen bilmece kitabı yarın elime geçecek, gelir gel-
mez sana veririm.**

**(Kapı birden ardına kadar açılır, Eeada arkasında
Dympna, Finnoola ve başkaları olmak üzere heye-**

canla koşarak odaya girer. Eeada iki arkadaşını biraz geride, öbürlerini ise kapıda bırakarak ileri çıkar.)

EEADA — (Şaşkın) Gitti, bizi yalnız bırakıp gitti; sisli ilkyaz sabahında bir peri gibi kayboldu gözden; bir Protestan gâvuru çalıp götürdü burdan, Eblanalı Meryem anaya duyduğumuz sevgiyi çekemedi çünkü!

BİR AĞIZDAN — Çaldılar Meryem Anamızı!

AYAMONN — Saçmalamayın. Protestan filân dokunmadı ona. Nerdeydi heykel?

DYMPNA — Yıkadıktan sonra girişteki yerine yerleştirmiştik, öyle biz yavrularının nasıl koşuşup durduğuna bakıyordu. Birden baktık yokolmuş : Yeri boş duruyor!

BİR AĞIZDAN — Çaldılar Meryem anamızı.

BİR SES — Kim bilir ne uğursuzluklar çökecek başımıza şimdi.

BRENNAN — Beter olasınız **(Coşarak)** Gözleri görmez, kulakları duymaz, elleri tutmaz putlara tapar olmuşsunuz aklınızı yitirip; aya tapar, güne tapar, Tanrıyla kul arasındaki gerçek bağı koparan vahşilerden bir ayrı yeriniz var mı sizin! Yol verin de çikalım bu uğursuz yerden!

(Türkücü ile birlikte kalabalığı yararak çıkarlar)

EEADA — (Başını Ayamonn'a salıyarak) Havlar ama ısırılmaz! İyi yürekli gevezenin biridir. Öyle ya, kaç kere menekşeler alıp Ursula'ya vermiş, o bile bile sakın onları oyma putun önüne koymasın diye sıkı sıkı uyarmıştı. Şimdiyse Ursulacık yüreğini paralıyor Meryem Ana onu bırakıp gitti diye. **(Kuşkulu)** Eğer Koca Brennan'ın parmağı varsa bu işte, o zaman yandı.

MULLCANNY — (Alaycı) Sizin şu alık suratlarınıza benzer suratlar yapıp tapınmaktan başka yapacak işiniz yok mu hayatta?

AYAMONN — (Eliyle Mullcanny'yi susturarak) Yeter, Pandhrig, yeter. (Eeada'ya). Küçük Ursula'ya söyle, hiç üzülmesin. Meryem anası geri gelecek. Eğer bu gece geri gelmezse, işten sonra uykumu bırakıp arayacağım Meryem ananızı, bulup eski yerine yerleştireceğim. Bu evden kimse dokunmadı ona.

EEADA — Bak göreceksin Ayamonn, Meryem Ana karşılıksız bırakmıyacak bu iyiliğini - **(Mullcanny'ye bakarak)** Ama burada konuşulan korkunç sözleri duyup da öfkeyle bizden gene uzaklaşırsa hiç şaşmam.

MULLCANNY — (Alaycı) Benden korkup kaçtı zaten. Eh, Ayamonn, benim bir iki ders hazırlamam gerek, onun için kaçıyorum ben. Kitabı sana yarın getiririm.

(Kalabalığı döner) Umarım Eblana yoksullarının anası yolunu bulup evine döner.

(Asık yüzlü kalabalığın arasından geçerek çıkar.)

AYAMONN — (Eeada'ya) Aldırmayın siz ona. Hadi, iyi geceler; heykeli de o kadar merak etmeyin. Geri gelmezse, daha iyisini buluruz yerine koyacak.

EEADA — (Homurdanarak) Bu herifin sonunu pek iyi görmüyorum ben, dinimize sövüp durursa böyle. **(Herkes çıkar, Ayamonn ile Roory yalnız kalırlar. Ayamonn yeleşini çıkarıp katlar, sepete yerleştirir. Öbür odaya gider. Muşamba yağmurluğu ve dizine gelen tozluklarla döner. Tozluklarını pantolonun üstüne geçirir.)**

AYAMONN — (Tozluklarını giyerken) Ee, bakalım neler olacak bu gece manevra bölümünde. Duyuyor musun?

(Artan yağmurun sesini dinler.)

ROORY — Amma yağıyor. Mullcanny bir iş açacak başına sonunda, göreceksin.

AYAMONN — Yok canım. Çok iyi çocuktur aslında. Fikirlerinden vazgeçmektense, işini bıraktı-kaç kişi gösterebilirsin öyle!

ROORY — Nasıl geçiniyor şimdi?

AYAMONN — Aklını şaşırp da devlet kapısında bankalarda memur olmak isteyenleri, polis olup caka satacakları sınava hazırlıyor.

ROORY — Ne diyorsun, polislerle uğraşıyorsa, tam kendine göre işi bulmuş demek!

(Kapı gene açılır, Eeada başını içeri uzatır.)

EEADA — Annen haber yollamış, baktığı kadın kötüleşmiş, onun için bu gece yanında kalacakmış. Ben de gidip bir çay yapacağım şimdi annene.

AYAMONN — (Sıkkan) günü dolmadan ölüp gidecek o dal Çıkarken anahtarı sana veririm, götürürsün. **(Makascı fenerini yakıp lâmbayı söndürür.)**

EEADA — Olur. **(Çıkar)**

ROORY — Hangi çocuk çizdi şu duvardaki meleş?

AYAMONN — Onu mu? Ben yaptım. Neler vermezdim boyaları ustaca kullanabilmek için.

RORRY — Nasıl, Koca Brennan gibi mi?

AYAMONN — Yok canım; Angelico gibi, Cinstable gibi.

RORRY — (Kayıtsız) Hiç duymadım adlarını.

AYAMONN — (Düşünceye dalarak) Bütün bir dünyayı renkleriyle bir bezin üstüne yansıtmak, bir yiğidin keskin yüzü, minderlere uzanmış bir kadın, ya da bir tepe üstüne kondurulmuş üç köşeli bir ev, coşarak resmini yapmak bunların; yeni dünyalar yaratmakla uğraşan Tanrıyı bile durdurup bu güzelliklere bakmağa çağırarak.

RORRY — Hey Ayamonn, kendine gel, uyanık mısın, yoksa düş mü görüyorsun! **(Masadaki kitapları karıştırır)** Gene hangi küflü kitapları okuyorsun?

AYAMONN — (Muşamba yağmurluğunu, tozluklarını gitmiş, başında geniş kenarlı muşamba bir genici şapkası gelip elindeki fenerle Roory'nin elindeki kitaba bakar) Ha, o mu, Ruskin'in Zeytin Çelengi —büyük kitap— okumak istiyorsan, al.

RORRY — Ben mi? Ne yapayım bunu okuyup da? Kitaplarla öldürecek vaktim yok benim. Ruskin. Garip bir isim; İrlanda'lı değil, değil mi?

AYAMONN — Hayır, İskoç. Bir çok konularda çok güzel yazılmış eserleri var. Şu konuşmayı dinle bak, şehirlerinde bir borsa binası yatıracak tüccarların karşısında söylenmiş.

RORRY — Borsa mı! Ne işim var benim Borsa ile?

AYAMONN — (Sabırsız) Dinlesene bir dakika! Ruskin tüccarlara dönmüş, diyor ki, «Sizin hayatta en büyük ülkünüz altında demir madenleri, kömür madenleri olan rahat bir dünya kurmak. Her güzel su kıyısında güzel bir konak; ahırlar, seyisler, faytonlar; yaz bahçeleri, kış bahçeleri; gezinti yolları, kollar... Burada, yaşıyacak olanlar da Tanrının yürü yâ kulum dediği İngiliz ağaları, beyleri—

ROORY — (**Keserek**) Gördün mü? İngiliz ağaları, beyleri, diyor!

AYAMONN — Dur bir dakika - ağanın, beyin Irlandalı, İngilizli olur mu? Hepsi bir.

ROORY — Değil işte. O başka, o başka. Ne var bu senin Ruskin'inde çenesinden başka? Kokmuş balığın biri. Altın parıltısı diye kömür kıvılcımlarıyla ovalanan, küçük şeyler için ağlayıp sızlayan tam İngilizlere göre bir adam. Biz öyle miyiz - ışığımız var bizim.

AYAMONN — Katolik dini mi demek istiyorsun?

ROORY — (**Sabırsız**) Hayır, hayır; o da var elbet, ama özgürlük ışığı demek istiyorum asıl; ucu altın alevli mızrağa benzeyen o büyük ışık; yitirdiğimizi sandığımız ışık; bak yeniden yanıyor gene, yanıp parlak çelikten bir kılıca dönüyor. Geçen akşam söylediğimiz türkülerini gibi. (**Yavaşça türküye başlar :**)

Niceleri öldü sanırlarken bizi,
Şimşek gibi gökyüzünde parladık;
Yüreklere korku saldık, korkaklığa
Özgürlüğün kılıcını sapladık.

AYAMONN — (**Türkiye katılır :**)

Yürüyün öyleyse er meydanını,
Yiğidi korkağı ölesiye vursun,
Halkın bayraklarından düşmanlar ürksün,
Fenianların elinde gece gün olsun!
(İkisi de el ele vermiş ayakta sessizce dururlar.
Ayamonn dışarı çıkmak için kapıyı açar.)

ROORY — (**Heyecan dolu bir fısıltı ile**) Fenianlar ayaklandı gene, Ayamonn; parlıyor aydınlığın kılıcı!
(Çıkarlar, perde inerken Ayamonn kapıyı kapar.)

P E R D E

İ K İ N C İ P E R D E

Sahne birinci perdedeki gibi.

Saat gecenin onu. Yağmur dınmış, gökyüzünde dola-
nan güzel bir ay var. Ay ışınları yandaki pencereden
odaya vuruyor.

Ayamonn kollarını sıvamış, masa başında oturuyor.
Elinde teneke bir kumbara, masanın üstünde ise ara-
larına tek tük gümüş karışmış küçük bir küme ba-
kır para. Ayamonn elindeki çakının yardımı ile
kumbaradaki son parayı çıkarmaktadır. Annesi mut-
fak dolabının yanında, biraz önceki yemeğin ta-
baklarını yerleştirmektedir. Tek fitilli lâmba yakıl-
mış, masada Ayamonn'a yakın bir yerde durmakta-
dır. Gene masanın üstünde açık duran çeşitli ki-
taplar vardır.

AYAMONN — Hah işte, sonuncusu da çıktı. Ne zor iş-
miş çakıyla çıkarmak bunları!

MRS. BREYDON — Ne diye kapaklı bir kutuya koymu-
yorsun sanki?

AYAMONN — Çıkarması ne denli güç olursa, parayı
şuraya buraya saçmam o denli güçleşiyor. Almam
gereken başka şeyler var oysa (Masadaki paraları
sayar) Bir-iki-üç-üç shilling, altı penny, dokuz penny-

üç shillnig dokuz penny; bir shilling üç penny eksik-
epeyce beklemek gerek daha.

MRS. BREYDON — Belki de kitapçı bu paraya verir
kitabı, üstünü de sonra alır.

AYAMONN — (**Parlayarak**) Doğru dürüst birşey söyle-
miyeceksen, sus daha iyi, be kadın! Constable ço-
ğaltmalarının eskileri beş shilling, bunları satan
namussuz, nerdeyse içeri attırıyordu beni Shekes-
peare'i çaldım diye. Resmi beş shillinge bile vere-
ceği şüpheli.

MRS. BREYDON — (**Filozofça**) Eh, bugüne kadar da-
yandın, biraz dayanırsın.

AYAMONN — (**Kararlı**) İstedığımız bir shilling zammı
verdıklarının haftası resmi alıyorum.

MRS. BREYDON — .Dereyi görmeden paçaları sıvamaz-
dım ben olsam.

AYAMONN — (**Acı-alaylı**) Belki de Eblanalı yoksulların
kutsal anası bir kolaylık yapar.

MRS. BREYDON — (**Kaygılı**) Sus, söyleme öyle şeyler!
Şakasını bile sevmiyorum. Gerçi biz inanmıyoruz
onların kutsal analarına, ama değil mi ki onlar
kutsal bellemişler, sözünü etmemek daha iyi. (**Şa-
lını üstüne atar.**) Kimse görmeden yerinden kaybo-
lup gitmesi ne tuhaf değil mi? Herkes durmadan
arıyor hâlâ.

(Kapı açılır, sinsî bir gülümseyle Brennan girer,
Kolumun altında kâğıtla sarılı büyükçe bir paket
vardır.)

BRENNAN — Hâlâ onu arıyorlar, değil mi? Bırakın ara-
sınlar; o burada, tutsak, kolumun altında!

MRS. BREYDON — (Öfkeli) Eh, Mr. Brennan Moore, bu zavallıları en değerli varlıklarından edip, merak içinde bıraktınız. Utanın doğrusu. Küçük Ursula-cık'ın da üzüntüden iki gözü iki çeşme.

AYAMONN — Bu senin yaptığına alçaklık derler, Brennan! Ne yaptığını sanıyorsun kendi inançların uğrunda bu yoksul insanları böyle şaşkına çevirmekle?

BRENNAN — (Sâkin) Durun bakalım, durun bakalım! Pişman olacaksınız biraz daha böyle konuşursanız. **(Paketin üstündeki kâğıdı çıkarır, kaybolan heykel mağazadan gelmiş gibi yepyeni ortaya çıkar : heykelin beyazı lekesiz, mavisi göz alıcı, uclarında ve tacındaki yıldızları pırıl pırıldır. Hayranlıkla görmeleri için heykeli kaldırır. Coşarak)** Ee, buna ne buyrulur şimdi? Tan yeri böyle ağarmaz mı sabahları, akşam yıldızı böyle parlamaz mı gökyüzünde!

MRS. BREYDON — Tanrıya şükürler olsun, pek de güzel olmuş! Ama siz onu hemen yerine koyun, Protestanların öyle bakıp, hayran olacağı bir şey değil o.

AYAMONN — (Biraz sınırlı) Koy yerine onu, Brennan, koy yerine; bir daha da dokunma.

BRENNAN — Koyup da ne yapacağım sanıyorsunuz? Eeeh, yerli yerinde pırıl pırıl onları beklediğini görünce ne şaşıracaklar kimbilir. **(Ciddileşir.)** Ha, böyle şeylerin dinimizce putperestlik sayıldığını bilmiyor değilim, ama siz de biliyorsunuz bu işi o kızcağızın hatırı için yaptığımı.

MRS. BREYDON — (Boyun eğerek) Olan oldu artık, Tanrı ikimizi de bağışlasın, hele beni, pek de güzel

olmuş, dediğim için. Böyle putperest işlerine kendimi kaybedip övdüğüm için!

AYAMONN — Koy yerine, koy yerine sen onu, bir daha da dokunma.

(Brennan dışarı bakıp iyice dinledikten sonra çıkar)

MRS. BREYDON — Kötü bir niyeti yok adamcağızın, ama çok tehlikeli bir iş yapmış doğrusu. Sen işe gitmeden ben dönerim. **(Derin bir iç çekişle)** Artık pek bakılacak hali de kalmadı ya kadıncağızın. Kefeni geldi, koca koca mumların bir yakılması kaldı. Tabutu bile ısmarlandı, başucundaki menekşelerle iyice ölüm havası yerleşti odaya **(Yavaşça çıkarken)** Kimbilir ne olacak o üç yavrucak!

(Ayamonn dirsekleri masaya dayalı bir kaç dakika sessizce bir kitap okur)

AYAMONN — **(Derin derin iç çeker, mırıldanarak)** Sheila, Sheila, nasıl gözümde tütüyorsun! **(Biraz durduktan sonra, kitaptan okur :)**

Ama ödleğin biriyim ben öç alacak
Yürek yok

Hey aslan Shekespeare, ne yiğit ne yaman delikanlıymışsın sen de!

(Kapı açılır, Koca Brennan gülmemek için kendini tutmasından iyice eğlendiği sezilir. Odada dolaşıp ateşin başında durur.)

BRENNAN — **(Kıkır, kıkır gülererek)** Eski yerine yerleştirdimdi, en yeni tören elbiseleri ile; orada aramak kimsenin aklına bile gelmiyecek.

AYAMONN — İşim var şimdi.

BRENNAN — (Ateşin başına oturarak) Görüyorum, görüyorum; başın kitaptan kalkmıyor. Sen okumana bak, ben çıt çıkarmam - bir iki nefes çekeceğim şu benim emektar pipodan o kadar. **(Susuş)** Ah, ben de genç olsaydım da, bu koca koca kitaplara gömülüp unutsaydım kendimi. Ama nerde? Biz gençken çalışmaktan vakit mi kalırdı okumağa!

AYAMONN — Ben çalışmıyor muyum?

BRENNAN — Çalışyorsun elbet! Ben de onu söylüyorum ya! Asıl güç olan seninki, hele bir yandan bir sürü düşüncesiz herif gelip sana rahat rahat düşünme fırsatı vermezse!

AYAMONN — Çekilir sıkıntı değil bunlar!

BRENNAN — Değil elbet. Ben de onu söylüyorum ya. **(Kapı açılırken)** Al işte sana bir tane daha. **(Roory glirer, kapıyı gürültüyle kapar.)** Hey, yavaş ol-görmüyor musun, Ayamonn'un işi var?

ROORY — (Gelip Ayamonn'un üstüne doğru eğilir) Ne o, Ruskin'den kurtulamadın mı yoksa?

AYAMONN — (Öfkeli) Hayır, hayır; Shekespeare! Shakespeare okuyorum. Şimdi de! **(İskemlesinden fırlayarak)** Hay Allah belâsını versin, insanı bir dakika bile rahat bırakmaz mısınız siz? Gene ne istiyorsun?

BRENNAN — (Uyanırcasına) Sana söyledik çalışıyor diye.

ROORY — (Özür dilercesine) Şey, Terence Bellew Mac Manus Bayramı için istediğin biletleri getirdim de.

AYAMONN — Peki, peki; ver öyleyse.

ROORY — Kaç tane istiyorsun? Kaç tane satabilirsin?

AYAMONN — Oniki tane altı pennylik ver sen bana; grev durdurulmazsa, hepsini satarım.

ROORY — (Biletleri sayar, Ayamonn da toplayıp cebine yerleştirir.) Yolda o Mullcanny olacak herife rastladım, sana bir kitap getiriyordu. Sonra durup bir kaç demiryolu işçisine Adem ile Havva hikâyesinin uydurma şeyler olduğunu anlatmağa başladı.

BRENNAN — (Öfkeli) Burda da bir sürü insan ateş püskürüyor ona : yok neymiş, insan eliyle, maymunun pençesi, atın ayağı, balığın, kuşun kanadı hep aynı örneğe göre yaratılmışmış!

AYAMONN — İyi ya, bunların hepsi de insan eli gibi olağanüstü şeyler.

ROORY — Hayır, Ayamonn, Hristiyanlığa göre öyle değil. Burda ona ne ad takmışlar, biliyor musun? Yeni süpürge, Tanrı kavramını insan kafasından silip süpürecekmiş de.

BRENNAN — (Heyecanlı) Daha neler neler gelecek onun başına, göreceksin! Geçen gün liman işçilerinden birine ilk insanın kuyruklu olduğunu söyleyecek olmuş da adam az kalsın nallıyacakmış bizimkini.

AYAMONN — Mullcanny doğru söylüyor ama, insan bugün evrimin sonunda kuyruksuz olsa bile, kuyrukluların yaptığı bir çok şeyi, yapıyor.

ROORY — İyi ama kuyruksuz olmak az üstünlük mü kutsal insanlık kavramı için!

BRENNAN — (Sesini kısarak) Hem sonra Ayamonn, herkes de hoş görmüyor senin ondan yana çıkmanı.

AYAMONN — Öyle mi? Varsın hoşgörmesinler. Doğruyu arıyan kim olursa olsun, ben ondan yanayım,

isterse onun yolu benimkine uymasın. (Brennan'a) Sen, katolik komşularının kutsal bellediği birçok şeylerle alay etmeden durabiliyor musun?

BRENNAN — Yoo, ben yalnız Trento kurulunun ortaya çıkıp ta kutsal kitabın hiçbir yerinde olmayan tehlikeli yalanları gösteriyorum onlara.

ROORY — Öyle ya, Ayamonn, 6 başka o başka; bu zavallı protestan cahilininki gevezelikten başka birşey değil.

BRENNAN — (İyice kızgın) Cahil mi? Ben mi? Cahilin senden iyisi olur mu asıl? Senin o Trento kurulun ölülere mum yaktırır; eliniz böğrünüzde ermişlere, meleklerle yalvartır; taştan, tahtadan oyali boyalı putlar yaptırıp gösterdiyse size kuyruğun ne olduğunu, beni yüce Jucilin gerçekleri adam etti, yüreğime Tanrı korkusu salıp, ölümsüz doğrulara çevirdi başımı!

(Onlar tartışırken Mullcanny kapıdan başını uzatıp baktıktan sonra içeri girer, ikisine acıyan alay eden gözlerle bakar. İkisi de onu görmezler bile.)

ROORY — Öyle ya, az kabadayı kesilmiyorsun konu komşuya katolik dinine, törelerine saldırırken. Papaya bile dil uzatmaktan çekinmiyorsun.

BRENNAN — (Heyecanla konuşmasını bile şaşırır) Ne sandın, nasıl hakladık sizi Durry'de, Boyne ırmağı dolup taşıtı sizin yiğitlerin leşleriyle - şey gibi, firavunların fızıl denize dökülüğü gibi! Ya, öyle bir şamar attık ki sizin papa'ya!

MULLCANNY — Sizi çifte alıklar sizi, bilmiyor musunuz Protestan Kral William'dan yana olduğunu, Kral James Boyne ırmağında yenilince de Vatikan'ın şenlik adları yaktığını?

ROORY — Yalan söylüyorsun, öyle olmadı!

BRENNAN — Yalan, yalan, öyle değildi.

(Mullcanny'yi bırakıp, aralarında tartışmaya tutuşurlar)

BRENNAN — Hem sen bana baksana ben öyle ermişlerin, meleklerin yardımına inansaydım, Durry'de, başımıza gelenler Protestan ermiş Patrick yüzünden geldi, derdim.

ROORY — (Ermiş Patrick'e Protestan denmesiyle şaşkına dönerek) Ermiş Patrick mi Protestan? Acaba bana bir şey mi oldu? Kim dedin, kim dedin.

BRENNAN — Ermiş Patrick, dedim - gerçek kilisemizin kurucusu.

ROORY — Ben yoksa düş mü görüyorum? Ben mi çıldırıyorum, yoksa sen mi? Patrick'in Protestanlıkla şu kadarcık ilgisi olduğunu sanıyorsan sen iyice keçileri kaçırdın demektir.

BRENNAN — (Tiksinerek) Bu kadar dar kafalı bir insanla daha fazla tartışmam. Mantık varken, insanın ağzını bozması gerekmez - yaşasın Kırıl, kahrolsun Papa!

ROORY — (Köpürerek) Koca yobaz seni - kahrolsun Kırıl, yaşasın Papa!

MULLCANNY — (Ayamonn'a) Görüyorsun ya, nasıl düşmanlık içinde yaşıyorlar birbirleriyle. Din dedikleri peri masallarının renkli çamurundan kıskançlık, çekişme, kötülük akıyor. **(Cebinden bir kitap çıkarır)** İşte şurada sınavı da geçebilecek bir kitap, yeryüzündeki varlıkların milyonlarca yıl süren ağır değişimlerle bu duruma geldiklerini açık seçik gösteriyor; kutsal kitap denen peri masallarında her-

şeyin yedi günde yaratıldığı masalının saçmalığını da apaçık ortaya koyuyor.

AYAMONN — (Kitabı Mullcanny'den alır.) Sağol, Peter; merakla okuyacağım.

MULLCANNY — Jusan'ın Ademden önce ne olduğunu en doğru, en bilimsel bir biçimde öğretecek sana.

BRENNAN — (Acıklı bir sesle) Ulu Tanrının bizi yaratmasından önce ne biçim olduğumuzu düşünecek kadar bizi alçatsa alçatsa, karanlık kafalı insan alçaltır.

AYAMONN — (Mırıldanarak) Sonunda dönülmez bir ölüm de olsa, gerçeği bir gerçeği aramak iyi.

ROORY — (Şaşkına dönerek - Haç çıkarır) Tanrım sen bizi kötülükten koru.

BRENNAN — (Dua edermişcesine) Ulu tanrım, sana inandım, sen beni doğru yoldan ayırma.

MULLCANNY — (Kitaptaki bir resmi göstererek) Bak, doğmadan önce insan bu. Kuyruğu burada işte, bak. Kuyruk kemiği tâ bir milden görülüyor gün gibi ortada bu.

BRENNAN — (Üzüntü ile başını sallıyarak) Kutsal İrlanda burası da, ha.

ROORY — (Üzüntü ile başını tavana kaldırır) Ah ermiş Patrick, ah!

MULLCANNY — (Alaycı) Pek yalnız kalacak bir gidişle. (Ayamonn'a) Aman kitaba bir şey olmasın, Ayamonn. Bambaşka bir insan olacaksın okuyunca. (Kitabı bırakır.) Eh, haydi sağlıklı kalın. (Çıkar)

ROORY — Sen elini bile sürme o kitaba, Ayamonn, bu çıkar herif elinde olsa gerisinde ne var diye gökleri bile deler. Onu içeri atmalı en iyisi.

BRENNAN — Kitabı da yasak ettirmeli!

AYAMONN — Roory, Roory, başında yeşil dallarla, ağzında sevinçli türkülerle böyle bir özgürlük mü getireceksin sen İrlanda'ya? Günümüz insanlarına bir çok şeyin, herşeyin, hayatın ne olduğunu araştırıp bulma hakkı tanımazsak, kâğıttan bir çilek, teneke bir yıldız, telli pullu ölü bir gelinden başka nedir ki özgürlük! Özgürlüğü bu ülkeye boru sesleriyle değil, gümüş borozanlarla, herkesin sevinçle çağırdığı türkülerle getirelim; belimizde kamçı; omuzumda celâdın baltası değil, elimizde zeytin dalları olsun. **(Kapı yavaşça çalınır, dışardan Sheila'nın sesi duyulur.)**

SHEİLA — **(Dışardan)** Ayamonn, orada mısın? Evde misin?

BRENNAN — **(Fısıldayarak)** Kızcağız geldi; biliyordun geri geleceğini.

AYAMONN — Sizi burada görmesini istemiyorum. Hemen öbür odaya geçin siz - hadi. **(Onları öbür odaya doğru iter.)** Sesinizi de çıkarmayın.

ROORY — **(Brennan'a)** Sen de Papa'ya söveyim, möveyim deme, anladın mı?

BRENNAN — **(Roory'ye)** Sen de bizim Kırkala dil uzatma.

AYAMONN — Haydi içeri, çabuk!

BRENNAN — Ben sana söylemiştim gelecek diye, değil mi, Ayamonn? Gene gelir, demiştim, değil mi?

AYAMONN — Evet, evet. Hadi içeri şimdi.

(Onları öbür odaya sokar, kapısını kapar. Sonra öbür kapıyı açarak Sheila'yı içeri alır. Sheila girin-

ce ikisi de karşılıklı birkaç dakika ses çıkarmadan dururlar. Sheila Ayamonn'a bakmağa çalışır, bunun kolay olmadığını görür.)

SHEİLA — (Sonunda) Eee, bana söyleyecek bir şeyin yok mu?

AYAMONN — (Yavaşca, soğuk bir sesle) Köprünün orada bekledim seni bugün, ama gelmedin.

SHEİLA — Gelemezdim; daha önce de söyledim ya.

AYAMONN — Yapayalnız kaldım orada.

SHEİLA — (Yumuşak bir sesle) Ben de yalnızdım, Ayamonn, Tanrıya yalvarırken bile.

AYAMONN — Bak Sheila. Kaç zamandır altın bir kayıkla durgun, azgın nice suları aştık seninle, gün oldu dalgalar yüzümüze çarptı. Ama hep korku meleşinin kanat çırpışındaydı senin kulağın. İyisi mi, ayağım yerde olsun, dedin, kalktın kalabalık yollara karıştın.

SHEİLA — Beni bu kadar soğuk mu karşılayacaktın, Ayamonn!

AYAMONN — Uzanmış yalvaran dudağına armağan bu yanan öpücüğü, toprak olmuş bir ermişin cansız sakalına yüz sürmek için tozla istersen. **(Bağırarak)** Uluyan o sürünün arasına karış da, onları yüreklendir, onlara alkış tut!

SHEİLA — Bir çift sözüm var sana, onu da dinlemiyecek misin?

AYAMONN — (Ateşe yakın bir yere oturup alevlere bakar, Sheila'yı ayakta bırakır) Söyle haydi; seni dinliyorum.

SHEİLA — Tanrı bilir ya, seni incitmek istemiyorum Ayamonn, ama sen de kabul etmelisin ki bugünkü kazancınla geçinemeyiz yalan mı? (Ayamonn susar) Söylesene, Ayamonn, neden böyle boş şeylerle vakitini öldürüyorsun?

AYAMONN — Hangi boş şeylerle?
(Sokaktan bir gürültü işittir; «vurun kafasına» «İndirin beline bir tane» gibi bağrışmalar, sonra kaçan birinin ayak sesleri duyulur. Sessizlik)

SHEİLA — (Sesleri duyunca - sınırlı) Ne oluyor?

AYAMONN — (Gözlerini ateşten ayırmadan) Bir sarhoş dalaşması filân olmalı. (Bir kaç dakika sessizce dinlerler.)

AYAMONN — Ee, neymiş o boş şeyler?

SHEİLA — (Ürkek, çekingen) Kendin de biliyorsun ya : resim yapmak, deli gibi Shakespeare okumak, sana yalnız zararı dokunacak insanlarla düşüp kalkmak.

AYAMONN — (Sözde Tanrıya yalvarırcasına gözlerini tavana kaldırır) Ey Tanrım, sen beni çılgınlıklardan kurtar; Sheila'nın dilediği yolu göster!

SHEİLA — (Ayamonn'a yaklaşarak) Beni dinle, Ayamonn ne diyorsam kendi iyiliğimiz için diyorum, tez elden birbirimize kavuşalım diye söylüyorum. (Şakallaşmağa yeltenerek) Ben şimdi eski bir etek giysen, kara bir şalla örtünüp yalın ayak dolaşsam gülünç olmaz mıyım! (Alaylı) Kimbilir ne yakışır bana bunlar!

AYAMONN — (Yavaşça) Hele kırmızı güller de varsa elinde, çok güzel olurdun.

SHEİLA — (Çaresiz) Ne olursun Ayamonn, aklını başına topl! Bütün bunlardan bıkmaya başladım ar-

tık. Bu böyle giderse, daha fazla dayanamayacağım ben. **(Kısa .susuş)** Ya aklını başını toplarsın, ya da **(Susar.)**

ATAMONN — **(Yavaşça)** Ya da?

SHEİLA — **(Yapmacıklı bir sesle)** Ya da beni kaybedersen; bunu da istemezsin elbet.

AYAMONN — İstemem, istemem, ama gerekirse 'acısına da dayanırım.

SHEİLA — Sana iyi haberler vermek için azarlanmayı bile göze aldım bu gece : Söylediklerine göre grev iyice kesinleşmiş; bir takım olaylar çıkması da bekleniyor; eğer o şaşkınlardan ayrılır da işine giderse, pek yakında ustabaşı filân olabilirmişsin.

AYAMONN — **(Yerinden kalkar, ilk olarak Sheila'nın yüzüne bakar)** Kim söyledi bunları sana? Komiser mi?

SHEİLA — Kim söylediyse söyledi; söylemekle iyi etmedi mi?

AYAMONN — Sen benden ne istediğinin farkında mısın kadın? Grevi bozmamı; yoldaşlarımın pırıl pırıl umutlarını döneklik edip kundaklamamı. Onları ne sanırsan san, onlar yoldaşlarım benim. Ne söylese, ne yapsalar benim kardeşlerim olarak kalacaklar. Git işine, kızım, git, yalnız sen değil, ben de istemem günaha girmek. **(Acıklı bir sesle)** Ah Sheila, bunu istemiyecektin benden!

SHEİLA — **(Yakınlaşmağa çalışır, fakat Ayamonn geri iter)** Ah, Ayamonn, bir fırsat bu bizim için; kaçırma, benim hatırım için! **(Dışarda hızlı ayak sesleri duyulur. Kapı ardına kadar açılır Mullcanny yüzünün rengi uçmuş, korkmuş, elbiseleri tartaklan-**

mış, alunda küçük bir kan lekesi ile girer. Melon şapkası başında ezilmiş, ceketli yırtılmış, yeğtinin düğmeleri çözülmüş, kravatının yerinden çekildiği görülmektedir. Bir iskemleye çöker.)

AYAMONN — Ne oldu? Kim soktu seni bu hale?

MULLCANNY — Bir yudum su veren yok mu?

(Ayamonn mutfak dolabının üstündeki sürahiden su alıp verir.)

MULLCANNY — Adamın biriyle konuşurken, bir takım eşkiyalar çullandı üstüme, canımı zor kurtardım. İyi yürekli bir kadıncağz olmasaydı geberteceklerdi beni. Kadıncağz yetiştirdi de, kurtardı.

AYAMONN — Ne halt ettin de bunlar geldi başına?

MULLCANNY — (Ağlamaklı) Adamcağızın birine ölüm-den sonraki hayata inanmanın saçmalığını anlattım dedim, birden küt diye bir şey indi kafama, sonra da sille, tokat - ver yansın ettiler!

(Öbür odadan camların kırıldığı duyulur. Brennan ile Roory koşarak girerler.)

ROORY — Pencereye taş atıp camları indirdiler. (Mullcanny'yi görür.) Oo, bu hallere düştün demek? Kaç kere söyledim sana karışma Allahın işine diye, birgün ağzının payını verecek böyle giderse!

BRENANN — Çekilin o pencerenin önünden, bakarsanız bir taş da ordan gelir.

(Der demez, bir taş camı kırar içeri girer. Brennan yüzü koyun yere yatar; Mullcanny iskemleden sıyrılıp yere çömelir; Roory elleriyle dizlerinin üstüne çöküp namaz kılar gibi başını secdeye getirir; Sheila kapıya yakın bir köşede dimdik du-

**rur; Ayamonn ise mutfak dolabına dayalı bir so-
payı alıp dışarı çıkmağa davranır')**

BRENNAN — Biliyordum başımıza gelecekleri.

AYAMONN — (Kızgın) Gösteririm ben onlara!

SHEİLA — (Ayamonn'a) Dur durduğun yerde, sersem!
(Fakat Ayamonn dinlemez, hızla dışarı çıkar.)

ROORY — (Ağlamaklı fakat ciddi bir sesle Mullcanny'ye)
İnsanla hayvanı bir tutmakta inat edersen işte böyle
belâlar getirirsin günahsız insanların başına.

MULLCANNY — (Hırçın) Kendi kendinize yarattığınızı
yüzsüzlüğünüz sizi maymundan ayıran, yoksa yapıcı
hiç bir ayırım yok.

BRENNAN — (Öfkeli) Yaradılışın başlangıcına dön, ba-
kalım o zaman insanın efendiliğinden, zekâsından,
medeniyetinden bir iz bulabilecek misin? Maymu-
nun davranışlarında.

MULLCANNY — Peki çocuklar ağaca tırmanmaktan niye
hoşlanıyor öyleyse? Söylesene!

ROORY — Senin geldiğin yerde burdakiler daha çok
hoşlanıyorlar.

SHEİLA — (Köşesinden) Yazık, yazık sana, delikanlı,
bir iki zavallı kitaba kanmış, herşeyin nasıl yara-
tıldığı ölümsüz bir gerçek diye gün gibi parıldarken,
gözlerin görmez olmuş, insan herşeyi dilediği gibi
açıklayabilir sanıyorsun.

MULLCANNY — (Acıyarak) Zavallı kitaplara kanmışsın
ha - ölümsüz gerçekmiş! Siz bir iki gerçek görseniz
korkudan evinize kaçarsınız be - Maymunlarda da
nezle, verem, inme, göz hastalıkları gibi dertler ol-
duğunu biliyor musunuz? Daha önce duymadığınızı,

bir stürü bilgi; maymunların çoğu biradan bile hoşlanıyorlar.

ROORY — Eh, hiç değilse buna aklım erer.

BRENNAN — **(Sert)** Bu bira içme zevkini onlar mı bizden almışlar biz mi onlardan? Sen onu söyle bakalım bana, haydi söylesene!

ROORY — Hadi cevap ver bakalım. Ormanda yaşıyoruz biz burda akli başında, medeni insanlarız hepimiz.

MULLCANNY — **(Eğlenerek)** Sizi tariften arta kalmış sürüngenler, sizi; kuyruk kemiğini de yok edemezsiniz ya!

BRENNAN — Aramızda bayan var, aramızda bayan var.

ROORY — **(Mullcanny ile yüzyüze gelecek biçimde emekliyerek ona yaklaşır, sert)** Bizim ayağımız yerde, başımız dik, kimseden kaçtığımız, korktuğumuz yok; iyi niyetliyiz, elimiz açık, gözümüz tok; bizi yaratan Allah o sonsuz nurunu esirgememiş üstümüzden!

SHEİLA — **(Heyecanla)** Dinimize saldıran şaşkının akli başından gitmiş, yüreği iyice kararmış olmalı!

BRENNAN — **(Sheila'ya)** Sus, güzelim, sus. **(Öbürlerine)** Çocuklar, çocuklar, şu kocamış protestandan utanın. Atışma olsun, kavgaya olsun, hiç alınıp da kızıyor muyum ben? Hadi bitti diyelim de, bitsin bu kavgaya artık; bitti - tamam, gördünüz ya?

ROORY — **(Kızgın-Brennan'a)** Ne bitmesi be! Sensin biten, beyni sulanmış moruk sen de! Ağaran sakalından utanmıyor da sokaklarda türküyü söylüyorsun, bir kaç kuruş için; öbür yanda bankada saya saya

bitiremiyorlar paracıklarını! Tamammış, sensin tamam!

BRENNY — (Öfkeli) Benim paralarımı yolda giden biri görse, eğilip de almağa üşenir. Morukluğuma gelince senden bile çeviğim ben, bu ellerle ne sesler çıkarıyorum şu kötü akordeondan, bu ayaklarla kaç saat yol yürüyorum, bu gözlerle kirazların kızardığını görüyorum nice yoldan!

(Kapı açılır, Ayamonn ile annesi girerler. Mrs. Breydon hemen pencerenin önündeki çiçeklere koşar, sevgiyle herbirine bir şey oldu mu diye bakar.)

MRS. BREYDON — (Sevinçle) Hiç birine bir şeycikler olmamış. Taş dokunmadan geçmiş yanlarından - Tanrıya şükürler olsun!

AYAMONN — Diz çökmüş ne halt ediyorsunuz öyle? kalkın ordan, kalkın.

(Yerdekiler utanarak kalkarlar.) Hepsi dağıldı çapulcuların. **(Mullcanny'ye)** Seni ölümden kurtaran annemmiş. Meryem Ana heykeli boyanıp yepyeni olmuş, yerine dönmüş. Dinleyin bak! **(Ayamonn konuşurken hafiften bir ilâhi sesi duyulur, biraz sonra da ardına kadar açık kapıda Eeda, Dympna, Finnoola ile bir takım adamlar belirir, ilahi söyleyerek geri geri yavaşça odaya girerler; soluk yüzlerinde aynı bezginlikle açık kapıdan karşı duvardaki yerine yerleştirilen Meryem ana heykeline bakarlar. Eeada, Dympna, Finnoola ile birlikte adamlar yavaşça bir ilâhi okurlar.)**

Ey biz yoksulların anası!

Bu acıları dindir;

İyice bir gün göster bize

Işığınla sevindir!

Eğik başlarımızı kaldır,
Bir kandil yak göklerde,
Yol göstere sin karanlıklarda,
Daha mutlu ölme ğe.

EEADA — (Biraz öne çıkarak) Döndü yoksul yavruları-
na gene, pırıl pırıl giyinmiş. Kendi iste ği ile döndü.
Kimsesiz komadı çocuklarını.

DYMPNA — Ursulacık da gördü penceresinden, ay ışı-
ğında süzölüp nasıl yerine döndüğünü. Saçılan nur-
dan kızca ğızın gözleri kamaştı, düşüp bayıldı ol-
du ğu yerde.

BİRİNCİ ADAM — Süzölüp gelişini ben de gördüm. Bir
kıraliçe gibi ağır başlıydı, nur akıyordu yüzünden.
Daha fazla bakamadım; dizlerimin ba ğı çözöldü, bir
dua mırıldandım içimden. Yanımdan geçerken bak-
tım, hafifçe gülümsüyordu sanki.

EEADA — Şükür bu mubarek geceye eriştirene, Tanrı-
nın iyili ği ya ğacak inanan kullarına; belki de gör-
meyen gözler görece k, doğru yola girecek. (Mrs.
Breydonn'a biraz yaklaşı r. Öbürleri arkaları odaya
dönük, ço ğu dışarda bir ıksıslı eşli ği aşmış dururlar.
Heykel'in önünde çevrelenmişler, başları eğik, dua
ederler.) Kötü bir yabancının kırılası eli atmış o
taşları pencereye; ama yarın gün doğmadan yenile-
ri takılıp, so ğuktan koruyacak sizi. Allah hepinizden
razı olsun - şurda dikilip duran şeytandan başka!

MULLCANNY — (Alaycı) Ben mi-

SHEİLA — (Sert) Sen ya. Hiç bir namuslu insan evine
sokmamalı seni, yüzüne bakmamalı!

MULLCANNY — Gideyim öyleyse; hepinizle başa çıka-
mam nasıl olsa, sizi mucizenizle baş başa bıraka-
yım daha iyi.

AYAMONN — İstersen, kalabilirsin; bilgilerimize yeni bilgiler katmak isteyen birine evim her zaman açık. Sopalarla kovalanan düşünce, ben yaşadıkça, bu duvara dayandıkça kendine bir barınak, ısınacak bir ocak bulacak burda.

SHEİLA — (Acı, acı) Hakkı sokağa atılmak, gecenin karanlığına, ıssızlığına bakıp en uzak bir yıldızın parıltısından bile yoksun kalmış olan bu adamı barındır o kadar istiyorsan; ama azgın fırtınalarla boğuşmaktan yorulup dikenli çalılara yığılmalı böylesi. Öylece unutulmalı orda; ocağı tüten herkesten uzak!

MULLCANNY — (Korkmuş gibi yaparak) Şimdi hapı yuttuk işte! Daha kötüsü gelmeden, kaçayım ben. İyi geceler Ayamonn.

AYAMONN — İyi geceler, kardeş. (Mullcanny çıkar.)

BRENNAN — Bu iyi insanları uykularından ediyoruz - haydi hoşçakalın.

ROORY — Ben de bir boy geleceğim seninle - şu bizim yarım kalan kavgayı da tatlıya bağlarız belki - iyi geceler.

(Roory ile Brennan birlikte çıkıp kapıyı kaparlar. Sheila yüzünü asıp olduğu yerde sessizce durur.)

MRS. BREYDON — Aşkolsun sana Sheila, o güzel ağızdan nasıl çıktı o çirkin sözler! (Sheila susar.) Yorgunluktan öldüm bugün, ölünün başucunda durmaktan da sinirlerim bozuldu. Ne yapsan boş, hepimizin gideceği yer bu sonunda.

AYAMONN — (Annesini yavaşça öbür odaya götürerek) Haydi sen git yat, anacığım; bitmişsin yorgunluktan. Günler ne kadar çabuk geçse, zaman yorulmak bilmiyor ama insan ahlayıp ofladı mı, ölüp gide-

riyor. Hayatı boyunca çalışıp didinen kişi ölümü tadarmı hiç, yıldızlara karışır uykusunda, bitkin kollarını açar, yankısı ile kucaklaşır kendi sesinin. Ağlarsa geride kalanlar ağlar; o da bir iki saat. Sonra onlar da dönerler kendi türkülerine, kendi oyunlarına, yiğitçe ölünceye dek tanrıyı yalnız komamak için gerçek bir insan öldü mü, binlerce dünyanın doğuşuna gömerler onu.

(Mrs. Breydon öbür odaya geçer. Ayamonn da kapıyı yavaşça arkasından kapar. Dönüp ateşin başında düşünceli düşünceli durur.)

AYAMONN — (Biraz sonra) Sen de gitsen, iyi olmyacak mı?

SHEİLA — (Biraz kızgın) Tezelden ayrılacak yerde, beni biraz dinlesen olmaz mı?

AYAMONN — (Yavaşça) Söylenecek bir şey kalmadı ki.

SHEİLA — Söylenecek çok şey var. Ama sabırsızlanıyorsun, bu kadar zamana sığmaz. Hoşça kal.

AYAMONN — (Başını çevirmeden) Güle güle.

(Sheila giderken, kapı hafifçe açılır. Eeada başını uzatır, açılan kapıdan belli belirsiz dua mırıltıları gelir.)

EEADA — (Yavaş sesle) Protestan Papazı gelmiş Ayamonn'u görmeğe. **(Başını çeker, yüksek sesle dışarda olan birine)** Burası efendim; zaten yolunuzu biliyorsunuz. **(Kapı biraz daha açılır, rahip Clinton girer. Kırk yaşlarında yakışıklı bir adamdır. Oldukça soluk yüzünde çok okumuş bir insanın ciddiliği**

görünür. Gri gözlerinden iyi yürekli, ağzının telve-
sindeki çizgilerden de gülmesini seven bir insan ol-
duğu anlaşılır. Fakat bu çizgileri hafifçe kırılmış
küçük, sivri, kahverengi bir sakal örtmektedir. Si-
yah elbiselerinin üstünde kalınca bir palto vardır.
Boynundaki yeşil uzun atkı bu siyahlığa biraz renk
ve canlılık verir. Atkının püsküllü uçları omuzun-
dan arkasına sarkar. Sol elinde geniş kenarlı yu-
muşak bir papaz şapkası ile bastonu vardır. He-
men gülümsiyerek elini Ayamonn'a uzatır.)

RAHİP — İyi akşamlar Ayamonn. (El sıkışırlar.)

AYAMONN — (Sheila'yı göstererek) Bir arkadaşım efen-
dim - Sheila Moorneen. (Bir iskemle verir.) Buyrun,
oturun.

(Rahip Sheila'ya eğilerek selâm verir, Sheila ses-
sizce selâmı alır; rahip oturur.)

RAHİP — Seninle görüşmek için daha fazla gecikme-
den bir arabaya binip geldim. Ayamonn (Yüzü cid-
dileşir) Hem bir haber vermek istedim sana, hem
de uyarmak.

EEADA — İki demiyolcu gelmiş, seni istiyor Ayamonn;
bakıyorum bu akşam iyice doluyor burası!

(Başını çeker, kapı açılır, iki demiryolu işçisi içeri
girer. Onlar da öbür adamlar gibi eski elbiseler giy-
mişlerdir. Yalnız, başlarındaki demiryolu kasket-
lerinden kırmızı renkte bir şerit vardır. Yüzleri de
öbürlerinininki gibi anlamsızca önlerine bakarlar.
Rahip'i görünce donup kahrılar.)

1. DEMİRYOLU İŞÇİSİ — (Biraz sonra) Kusura bak-
mayın. Protestan rahibinin burda olduğunu bilmi-
yorduk. Gidinceye kadar dışarda bekleriz biz.

AYAMONN — Rahip Cılnton çok iyi bir dostum, Bill; ne söyleyeceksen çekinmeden söyle - yabancı değil.

1. DEMİRYOLU İŞÇİSİ — (Biraz kuşkulu) Memnun oldum. Biliyorsun, grev yarın başlıyor.

AYAMONN — Şimdi öğrendim.

2. DEMİRYOLU İŞÇİSİ — Bir Shilling daha arttırmadılar ücretleri. Üç penny'den fazla vermiyorlar - namuzssuzlar! (Hemen ' - rahibe) kusura bakmayın, efendim.

1. DEMİRYOLU İŞÇİSİ — (Üst cebinden bir kâğıt çıkarır.) Miting yapılacak onun için.

RAHİP — (Ayamonn'a) Ben de bunun için geldim sana.

1. DEMİRYOLCU İŞÇİSİ — (Kâğıdım Ayamonn'a verir) Bunu vermişler bizim kurula bu akşam, ihtar yazı-sıymış.

RAHİP — (Ciddi . Ayamonn'a) Bu mitinge engel olmak için resmi makamlar gerekirse ellerindeki bütün kuvveti kullanacaklarmış, Ayamonn, bunu sana duyurmamı söylediler.

AYAMONN — Kim söyledi, eefndim - Komiser mi?

RAHİP — Kilisenin sorumlusu, Ayamonn, sen de biliyorsun o kadar kötü bir adam değildir.

AYAMONN — Herhalde değildir, efendim; ona birşey dediğim yok.

RAHİP — (İnanmış) Biliyorum, Ayamonn,

AYAMONN — (Elindeki kâğıdı birinci Demiryolcuya göstererek) Peki kurul ne yapacak bunu?

1. DEMİRYOLCU — Sen olsan ne yapardın?

**AYAMONN — (Elindeki kâğıdı ateşte tutuşturup külle-
rinin yere dökülmesini bekledikten sonra) Bunu!**

**2. DEMİRYOLCU — (Sevinçle) Biz de böyle yaparsın,
demiştik!**

**SHEİLA — (Yukarıdan bakarcasına) Aklı başında biri-
nin yapacağı şey değil bu.**

**1. DEMİRYOLCU — (Sheila'ya aldırılmaz) Sonra, Aya-
monn, mitingde konuşacaklardan biri de sen olasin
istiyoruz.**

**SHEİLA — (Yerinden fırlayarak demiryolcuların kar-
şısına dikilir.) Hiç de öyle bir şey yapmıyacak an-
lıyor musunuz? Yapmıyacak kömür yüzlü dilenciler,
sizin ne çektiğinizden, nasıl öldüğünüzden kime ne?
Ayamonn resim yapmağı, kitap okumağı, anasına
bakmağı bırakıp da, karşısına geçsin sizin sızlan-
malarınızı mı dile getirsin!**

**1. DEMİRYOLCU — (Biraz ürkmüş) Biz Ayamonn'la ko-
nuşmağa geldik bayan, sizinle değil.**

**2. DEMİRYOLCU — (Sert) Bırakın da çocuk kendi ko-
nuşsun.**

**AYAMONN — (Sheila'yı kolundan tutarak geriye çeker.)
Benim cevap vermemi istiyorlar, görüyorsun. (İşçi-
lere) Kurula söyle, Bill, mitinge geleceğim. Beni
kardeşlerimin önünde konuşmağa çağırmakla bana
şerefli bir iş veriyorlar. Düzenlediğimiz şenliği unu-
talım şimdilik.**

**SHEİLA — (Rahibe) Siz konuşun onunla. Dostusunuz.
Belki sizi dinler. Bu mitinge katılmasın, anlıyor
musunuz?**

RAHİP — Bak Ayamonn, gene söylüyorum, size de - resmi makamlar mitingi durdurmağa kararlı; karşı koymakla büyük bir tehlikeye atıyorsunuz kendinizi.

2. DEMİRYOLCU — (Homurdanarak) Bir deniyeceğiz Biz çok havladık, rahip efendi; biraz da ısırma zamanı geldi artık.

SHEİLA — (Rahibe) Böyle uyarmakla olmaz; yetmez bu-gitmesini yasak edii. Tanrının buna karşı olduğunu söyleyin!

RAHİP — (Kalkarak) Ben kim oluyorum ki, Tanrının buna karşı olduğunu söyleyebileyim? Tanrının ne düşündüğünü bilmekten daha binlerce yıl uzaksın. Eğer onları kardeş sayıyorsa, aralarında olmakla iyi yapıyor.

SHEİLA — (Çılgın gibi) Annesine söyleyeceğim, bırakma- sını diye. O böyle yarım ağız özürler bulmakla kal- mıyacak.

(Öbür odanın kapısına koşar, açıp içeri girer. Bir kaç dakika sonra sessizce çıkar, gidip Rahibin boş bıraktığı iskemleye oturur; kollarını masaya, başını da kollarına dayar.)

AYAMONN — Eee?

SHEİLA — (Yenik) Yorgunluktan serilmiş uyuyor, uyan- dırmağa elim varmadı.

RAHİP — (Elini Ayamonn'a uzatarak) Gitmeden gel be- ni gör, Ayamonn. Nereye gidersen git, ne yaparsan yap, yürekten sevinçle birlik olduğumu unutma. Hoşça kal. (İşçilere) Hoşça kalın, dostlarım.

DEMİRYOLCULAR — Güle güle, efendim.

(Rahip Sheila'ya bakar, bir şey söylememeye karar verir, kapıya doğru gider; Ayamonn'un açtığı ka-

pıdan çıkar; Heykelin önünde çevrelenip yavaşça ilâhi okuyan kalabalığın arasından geçerek gider. ilâhi söylenirken Sheila'nın da sessizce ağladığı görülür.)

Ey biz yoksulların anası!
Bu acıları dindir;
İyice bir gün göster bize
Işığınla sevindir!

PERDE

Ü Ç Ü N C Ü P E R D E

Dublin caddelerinden biri ile Liffey ırmağı üzerinde bir köprünün birleştiği nokta. Sahnenin büyük bir bölümünü kaplıyan köprü seyircinin tam karşısına düşüyor; köprünün iki yanında sağa ve sola doğru, korkuluk duvarlar uzanıyor. Köprünün öbür başındaki cadde ilerde bir noktada kayboluyor; bu cadde nin sağında ve solundaki yüksek iç kapayıcı evlerde oradan oraya gidip gelen kadınlı erkekli bir kalabalık kendilerine bir yuva aramanın acıklı konuşması içindedirler. Irmağa paralel olan bir cadde de böylesi evler görünmektedir. Geride köprüden uzaklaşan caddenin bir alana açıldığı noktanın sağında bir kilisenin gümüş renkli kulesi, solunda ise koyu kırmızı renkli Nelson sütunu göğü delercesine yükselir. Sütunun tepesindeki koyu siyah renkli Nelson heykeli ve çevresinde olup bitenlere yukardan bakar gibidir. İç kapayıcı külrengi bulutlar gökyüzünü kaplamıştır, öyle ki sahnedeki evlerin kararmışlığından, köprü korkuluklarının kahverenginden, sütunun kırmızısından, heykelin siyahından, gökyüzünün kül, kilise kulesinin gümüş renginden başka renk yoktur.

Daha önceki sahnelerde gördüğümüz adamlardan bir kaçı köprü korkuluklarından birinin başında

toplanmış, anlamsız yüzleri önlerine eğik durmaktadırlar. Kimisi korkuluğun üstüne oturmuş, kimisi köprünün öbür yanındaki evlerin duvarına tembelce dayanmış; bir köşede, korkuluğun yanında ise ağızındaki pipoyu yeniden yakmağı unutmuş bir adam başını önüne eğmiş, hayattan bezmişcesine durmaktadır. Sütunla kilise kulesinin üstüne bir parça gün ışığı vurur, fakat insanların, bulunduğu yerde bu aydınlıktan iz yoktur.

Köprünün beri ucuna doğru, bu adamların bekleştikleri köşenin karşısındaki kaldırımında Eeada, Dymn'a ve Finnoola karanlık bir gecenin rengine bürünmüşcesine siyahlar içinde oturmaktadırlar. Eeada'nın önündeki kırlı renkli sepette çürümeğe yüz tutmuş elmalar, bayat kurabiyeler vardır. Dymn'a'nın elindeki daha yayvan sepette ölgün çiçekler, bir kaç demet solmuş menekşe görülür.

EEADA — (Uykulu bir sesle) Bu yağmur yüklü gök-Dublin işte; şu mezar gibi evler de Dublin - Dublin'in eti kemiği; bizler de atan yüreği. (Tiksintiyle yere tükürür.) Ben bunu bilir, bunu söylerim!

DYMPNA — Çok haklısın kardeş, ama bu kadar da insafsız olma. (Satıcı ağzı ile bağırır.) Çiçekçi, menekşelerim var, yok mu menekşe isteyen! Demeti iki penny, demeti iki penny!

EEADA — (Satıcı ağzı ile) Elma var, kurabiye var; iki penny'ye kurabiye, iki penny'ye kurabiye; elmalar penny'ye!

DYMPNA — Güneş hep uzaklarda bizden, bu ürpertici karanlık hep yanıbaşımızda!

FINNOOLA — Hep bu yarı yaşlı gökler başımızın üstünde - gülüp eğlenerek biraz avunalım desek, asık yüzü ile çıkıyor karşımıza.

EEADA — İşte Dublin bu, Finnoola, Dublin'in gökyüzü bu. Acı dersin diz boyu çamur altımızda, dinmek bilmez bir yağmur üstümüze boşalan.

DYMPNA — Ölülerini dışarı uğramış bir mezarlık.

EEADA — Durup dinlenmeden ölümler, yorgun, mutsuz. Yaşantılarla yüklü, destanlarla coşkunun eşsiz bir kıraliçe sayıyor kendini Dublin öbür şehirler içinde; denizler ötesinde, başka güneşler, başka yıldızlar altında yaşayan herkesin yüreğine korkular salarım, sanıyor.

(Başlarını eğip uyuklamağa başlarlar.)

BİRİNCİ ADAM — (Korkuluk duvarına yaslanarak) Altın kaz alacak yarışı, göreceksin bak. (Sesini biraz yükselterek) Yayından fırlamış ok gibi yarışı bitirip «beşyüz altın engelli» birincisi olmazsa, bana da Allahın alığı desinler.

İKİNCİ ADAM — (İsteksizce karşı çıkar) Sıkı mı! Koşu engelsiz olsaydı, belki birşeyler yapardı. Ama Doru Şeytan'ın rüzgârına bile yetişirse, asıl bana Allahın alığı desinler.

EEADA — (Yarı uyanık) Allah mı? Allahı, peygamberi kim karıştırıyor gene, yoksa yanlış mı işitiyorum?

DYMPNA — Yanlış işitmedin kardeş, ama sırası mı şimdi? Böyle şeyleri anmak daha da kötü ediyor insanı. Peygamber bellediklerimize güvenmedik ki hiç. Onlar da çekip gittiler Allahın yanına. Böyle cakası bol, yüreği eksik askerlere güvendik de Allahı bile çileden çıkardık.

FİNNOOLA — (Acı acı başını sallıyarak) Altın alevli, bembeyaz bir mum gibiymiş eskiden Dublin; şimdi sararmış, bir yana eğilmiş, hayatın rüzgârı önünde eriyip akıyor son parıltısıyla.

EEADA — Sen gene bizim Cuiness binasına şükret; hiç değilse Cumartesiden Cumartesiye birkaç saat toz pembe gösteriyor hayatı. Ama o kara şişelerin üstüne yabancılara yutturmak için şanlı tarihimizden alınma resimler koymalarına çok içerliyorum doğrusu. (Rahip ile Komiser köprüünün öbür ucunda belirir, kadınların ve adamların durdukları yere doğru yaklaşırlar. Rahibin üstünde tertemiz siyah elbiseler, başında pırıl pırıl bir silindir şapka, elinde de bir baston vardır. Paltosunu çıkarmış, fakat yeşil atkısı boynunda. Komiser ise omuzları, yakası ve kolları simli sırmalarla süslü mavi bir üniforma giymiştir. Başında da önünden arkaya doğru gümüş bız çizgi olan mavi miğferi vardır. Tepesindeki sivri bir gümüş parçasına güzel kırmızı bir tüy iliştirilmiş, miğferin önüne ise yuvarlak kırmızı bir kadife parça üstüne gümüş bir taç yerleştirilmiştir. Gümüş bir kın içindeki kılıç belindedir. Ayağında parlak çizmeler. İkisi de köprüünün üzerinde dururlar. Rahip düşünceli gözlerle köprüünün altından akıp gider sulara bakar.)

KOMİSER — Çok parlak bir düğün oldu, efendim. Gelin güzel, güvey yakışıklı; davetliler oldukça seçkindi. Başpiskopos hazretleri de günün önemine yaraşan bir konuşma yaptılar doğrusu. Hele «Cennette Duyulan Ses» parçasının orgda çalınması ile törene son verilmesi.

RAHİP — (Pek ilgilenmiyerek) Evet, evet, pek güzeldi.

KOMİSER — Oldukça tarihi bir mahalle burası : Gra Han'ın zamanındaki gönüllüler ordusunun karargâhıymış - tabii Gra Han'ın düşüncelerine katılmıyorum ama dedelerimden biri onun subaylarındanmış da.

RAHİP — Ya, öyle mi?

KOMİSER — Evet, efendim. Garip bir kılığı varmış : kenarları mavi astarlı, göğsünde sarı üstüne kırmızı kordonlar olan siyah tüyü sağa kaymış gümüş bir miğfer.

RAHİP — (Gülümseyerek) Sizinki de pek ondan aşağı kalmıyor.

KOMİSER — Fena değil, yalnız biraz fazla ağırbaşlı.

EEADA — (Onlara doğru, ağlamaklı bir sesle) Elmalar penny'ye, ucuza, ucuza, yoksul besliyor bu - hey Allah! gene ne saçmalıyorum ben? Baylara, bayanlara, elmalar anlayana! Kurabiyelerim de var - bir yiyen bir daha istiyor.

DYMPNA — (Onlara doğru, ağlamaklı bir sesle) Menekşelerim var, Meryem Anamıza lâyük menekşelerim var.

EEADA — (Azarlıcasına) Ne diyorsun kız? Görmüyor musun, Protestan papazı! o!

DYMPNA — Ne bileyim, aklıma gelmedi birden. Ama belki bize acır, hayatımızı bir düzene kor da bir yudum çay için başkasına el açmayız.

EEADA — Elmalar penny'ye, elmalar penny'ye, bahçeden yeni geldi bunlar; iki penny'ye kurabiye, yeni çıktı fırından.

DYMPNA — Yok mu menekşe isteyen, sabahın çiğleri üstünde, yok mu menekşe götüren sevdiğine!

(Rahip cebinden biraz bozuk para çıkarıp kadınlara atar, kadınlar da paraları alıp karanlığa gömülürler.)

KOMİSER — Başında dolaşan delilik fırtınası ile Surft de buralarda dolaşmış olmalı.

RAHİP — **(Adamları ve kadınları göstererek)** Kim bunlar?

KOMİSER — **(Kayıtsız)** Onlar mı? Ayak takımı. Belki geceleri tehlikelidir bir ikisi, ama gündüzleri zararsızdırlar.

RAHİP — Kitapların yazdığına bakılırsa böyle bunlar gibi onbinlerce insan gitmiş Surft'in tabutu arkasından.

KOMİSER — Ya, öyle mi? Garip bir adammış zavallı Surft; gerçekten garip bir adam.

(Orada uyuklayanlardan biri birden öksürmeğe başlar, gırtlığını temizlerken attığı balgam komiserin boyalı çizmesine gider, adam yeniden uyuklamağa başlar.)

KOMİSER — **(Öfkeyle geri sıçrayarak)** Hey, ne yaptığının farkında mısın, herif! Beğendin mi yaptığını, hayvan oğlu hayvan!

(Adamı tutarak sarsar.)

İKİNCİ AD. — **(Uykulu, canı sıkkın)** Ee be! Ne oluyoruz?

KOMİSER — **(Kudurmuş gibi)** Çizmeme tükürdün, ayı çizmeme, çizmeme!

İKİNCİ AD. — (Korkudan şaşkın) Çizmenize mi, efendim? Ben mi? Hayır, efendim. Bir yanlışlık olacak, efendim.

KOMİSER — (Adamı iyice sarsarak) Sen tükürdün, sen, sen!

İKİNCİ AD. — Hayır, efendim. Hayatımda sokağa tükürmedim ben, efendim. Yanılıyorsunuz herhalde. Bir başkası olacak tüküren.

RAHİP — Komiser Finglas! Üstünüzde resmi elbise var, unutmayın. Kendinize gelin.

KOMİSER — (Yatışarak) Özür dilerim. Tepem attı, birden. Başıma taş düşse bu tükürük kadar bozulmazdım.

RAHİP — (Ürpererek) Haydi gidelim buradan. Korkutuyor beni bu gördüklerim, bak ne şaşkın gözlerle bakıyorlar üstümüze başımıza.

KOMİSER — Korkutuyor mu? Yok canım - hem yanınızda ben varken!

RAHİP — Burada öyle şeyler var ki, değil bakıp dokunmağa, düşünmeğe bile yüreğim el vermiyor. Bir gördüğüm şeye bir daha dönüp bakmağa gücüm yetmiyor.

KOMİSER — Gördünüz mü, kaç kere söyledim size Breydon da aynı çamurdan diye.

Rahip — Yanılıyorsunuz : Tanrının aydınlığı var Aya-monnn Breydon'un içinde. Hem ürktüğünüz bu zavallıların içinde niye olmasın. **(Çıkarlar)**

EEADA — (Verilen paraları düşünerek) İki tane altı penny'cik. Adam başına 6 penny. Eh, bize mi kal-

dı burun kıvırmak! Ama kolay mı böyle her Allahın günü kış eskitmek Dublin'in katı kaldırımlarında!

DYMPNA — Ne olacak, kara bir yazı yazılmış hepimizin alnına : Tepemizde kül rengi bir gökyüzü, altımızda bu toz toprak sokaklar, şurdan akan da karanlık suları.

EEADA — (Açıklı) Öyle bir yere sürüklenmişiz ki ne gelen var ne geçen. Gençliğimde her akşam, koca bir pırlanta taşırdı karanlığında. Yüreğim hop ederdisevinçten o kalabalık sokaklarda kiminle dolaşacağım diyerek o göğsü siyah kordonlu kırmızı kaputu gözlere şenlik, parıltılı miğferindeki siyah tüyü dalgalanan bir mızraklı süvarinin kolunda mı olur yoksa Gal Prensinin birliklerinden başında alev tüylü şapkası göğsü kırmızı kaputlu bir subayın yanında mı.

DYMPNA — Bana sorarsan Kıralın Hassa alayından şaşmam, Eeada. Nerde o sarı sırmalar mavi pelerinler, paçalarına inen sarı sırmalar, başlığındaki kızıl-kan tüyler.

EEADA — Benimki ille de mızraklı süvari olacak, Dympna.

DYMPNA — Benimki de hassa askeri.

EEADA — Ya sen ne istersin, Finnoola?

FİNNOOLA — Cork'un yabani dağında doğmuş, atalarının türküsüyle büyümüş benim gibi bir kız yeni yamalı, papucu pençeli, kuru yüzlü bir çeteciden başka ne istesin? Ama o yamaların ipliği altın saçlı Finn Mac Cool'un, iri pençeli Goll Mac Morna'nın, uçan Caoilte'nin mızrağı şaşmıyan Oscar'ın giysilerinden gelir.

EEADA — (Dympna'yı dürterek) O günler gitti gelmez, bana sorarsan. (Köprü'nün öbür yanından sırtında akordeon ile Brennan gelir. Çalabileceği bir yer için çevresine bakınır. Biraz geride korkuluğa dayanır, sırtından akordeonunu indirir.)

EEADA — Koca pinti, geldi gene metelik toplamağa, ama öbür yanda bankalara sığmıyor herifin paraları.

İKİNCİ AD. — (Birden uyanır, tiksintiyle tükürür ve küfreder gibi) Gene mi milleti soymağa çıktın koca bezirgân!

(Sonra gene komaya girer.)

BRENNAN — (Toparlanarak) İyi akşamlar, bayanlar bay-lar. Ne büyük bayram böyle güneşli bir havada yaşamak. (Kimse onun sözlerine aldırılmaz. Brennan iç çeker; sonra akordeonunun sesinin akorduna bakar. Bir zamanlar tatlı bir baritonken yaşlandık-ça boğuklaşan, tiz notalarda titreyen bir sesle türkü söylemeğe başlar.)

Ben bir güzel buldum gittim kırlara,
Konca konca çiçekler coşup açarken;
Kollarımı sıvadım düştüm yerlere,
Diz çöküp de bağcığını bağlarken.
Öyle olmuş böyle olmuş kime ne,
Gel deyince kucağına gittiysem?
Göz kırpmış da, kulağıma fısılamış,
Bağla, demiş, bağcığımı Alla'sen.

EEADA — (Öfkeyle homurdanır) Bakın hiç utanıyor mu; hem de böyle bir günde, herkes kara kara düşü-nürken!

DYMPNA — Üstelik namuslu kadınların yanında!

BİRİNCİ AD. — (Birden uyanarak) Sırası mı insanı uyan-
dırmanın, düşümde Altın Kaz nerdeyse kazanıyordu
yarışı!

BRENNAN — (Türküye devam eder) :

Üstümüze akdikenler döküldü,
Gelincikler selâm verdi, salındı,
Sevincimden ağzım dilim tutuldu,
Diz çöküp de bağcığını bağlarken.

Öyle olmuş, böyle olmuş, kime ne?
Herşeyi ben oracıkta öğrendim,
Eteğimi kaldırırken usulca,
Diz çöküp de bağcığını bağladım.

Çayır çimen dönüyordu çevremde;
Yalan dolan doğru oldu evrende,
Kollarını doladı da boynuma,
Dedi, sağol, ne de güzel bağladın!

Öyle olmuş, böyle olmuş, kime ne,
Ben üstüme düşen neyse başardım;
Eteğini kaldırırken usulca,
Diz çöküp de bağcığını bağladım.

(Evlerin pencerelerinden bozuk para atanlar olur.
Brennan paraları yerden toplar, geniş kenarlı kü-
lüstür bir şapkayla yere eğildiği kadar eğilerek evle-
rin pencerelerindeki insanlara selâm verir. Aya-
monn ile Roory sahneye girer, köprüünün korkulu-
ğuna dayanarak Brennan'ı dinlerler. Türkü söyle-
nirken akşam olduğu için hava daha da kararır.)

İKİNCİ AD. — (Birden uyanarak) Git işine, be adam,
biz ne haldeyiz, sen neler söylüyorsun - baştan mı
çıkaracaksın bizi.

BİRİNCİ AD. — (Uyanır, öfkeyle) Haydi cehennem ol git burdan, bu pis aylaklık türkülerini başka yerde söyle!

EEADA — Yaşına bakıp öbür dünyaya hazırlanacağı yerde, utanmadan açık saçık türküler söylüyor. İnsan erkeksiz sokağa çıkmağa korkuyor.

ÜÇÜNCÜ AD. — Çek git başımızdan koca zındık. Git de allahsız ellerde söyle bu rezil türküler!

FİNNOOLA — Yağması bol yerlere git, onlar açar kadife keseciklerini sana!

(Brennan akordeonunu sırtına alır, şapkasını giyer, köprüünün başına doğru yürür, gider.)

ROORY — (Brennan yanından geçerken) Sen de şöyle doğru dürüst bir İrlanda türküsü söylemezsin, nerede gâvurlardan aşırma bir hava varsa onu bulursun.

(Brennan aldırmaz, köprüyü geçip çıkar. Oradaki insanlar yeniden uyuklamağa başlarlar.)

AYAMONN — Rahat bırakın adamcağızı, ne güzel sevinçli bir türkü söyledi, alkışlamadınız bile.

ROORY — (Ayamonn'un sözlerini dinlemez bile . adamlara ve kadınlara) Ne diye susturmadınız daha başlarken? «Ak göğüste bir İnci», «Munster Savaşı» gibi türküler olsaydı, bakın nasıl Conn'un yüzlerce kahramanlığının savaş ateşini düşürürdü içimize. Tara'nın yiğidiydi o! Kolları dağlardan derelere uzanır, nice güçlü düşmanı dışarı uğrattırdı sığındığı inde Magh Femon ordusunun komutanı, Mornmoy'un bekçisi, bizim Liffey ırmağının Gazisiydi. Bu bizim Liffey ırmağı ki ortasından aktığı şehrin taşları bir zaman altındanmış; ulu din adamları

bu taşları Beytüllahına götürmüş, içinde buhurlar yakmışlar, heryan yıldızlarla donanmış.

EEADA — (İylce uykulu - homurdanarak) Haydi ordan sen de! Bu yaldızlı sözlerle o savaş delisi yiğitleri yattıkları yerden kaldıracığını mı sanıyorsun! Elmalar penny'ye, elmalar penny'ye.

DYMPNA — (Uykulu - homurdanarak) Haydi git işine. Bırak da kafamızı dinleyelim, bir kuru ekmek parası çıkaralım şu karanlık köşede. Menekşelerim var, iki penny'ye demeti.

FİNNOOLA — (Uykulu) Git, oğul, git, parıltılı gözlerin korkmadığı, aylak kolların kılıcını bir yiğidin yüreğine sapladığı yerlere git.

BİRİNCİ AD. — (Uykulu bir homurdanma ile) Çek git başımızdan. Kimin keyfi yerindeyse yeri yurdu varsa onları bul. Bizim vaktimiz yok böyle boş sözlerle yitirecek.

İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ AD. — (Birlikte, homurdanarak) Boş sözlerle yitirecek vakit yok.

AYAMONN — Silkinin bu uykudan; koca bir şehir var elimizde!

EEADA — (Bozuk ve acı bir sesle) Kalleş bir şehir

DYMPNA — (Aynı sesle) Kalleş, karanlık bir şehir.

FİNNOOLA — (Onlar gibi) Kalleş, karanlık, korkunç bir şehir.

BİRİNCİ AD. — Kart bir orospu gibi.

İKİNCİ AD. — Üç kapısı yoksulluk, kölelik, sıkıntı kalesi.

AYAMONN — Biz elimizle ne yaptıysak odur bu şehir. Çok yalvarıp az çalışıyoruz. Bayağılık, kıskançlık örümcek ağı gibi kaplamış her yanını; ama kör de-gilseniz güzelliğini görebilirsiniz.

EEADA — (**Acı ve boğuk bir sesle**) Doya doya tat güzel-liğini öyleyse, siz böyle devlete başkaldırır, güçlü kişilerle çekişirseniz pek bir şey kalmıyacak bu gü-zellikten yakında.

DYMPNA — (**Terslercesine**) Kötü bir şey söylemiyor ki, Eeada, hem bizim aklımızın ermediği neleri biliyor Ayamonn. Anacığı az mı koştı yardımımıza. Kendi yoksulluğunu düşünmeden.

EEADA — (**Biraz daha canlı**) Hiç bilmez miyim! Dur-madan iyilik eder can yoldaşdır herkese. Başkala-rını düşünmekten kendi derdini unuttur. Tanrı onu aramızdan eksik etmesin!

FİNNOOLA — Yüzü yorgun, buruşuk, ama kendisi pırıl pırıl bir ışık o kadının. Ermişlerin duası üstünden eksik olmasın!

EEADA İLE DYMPNA — (**Birlikte**) âmin.

ROORY — (**Sabırsız**) Boşuna vakit öldürüyoruz burda-haydi?

AYAMONN — Dur biraz; Tanrının soluğu suların yüzün-de ilk estiğinde her yer karanlıktır.

ROORY — Burda yalnız yoksulluk esiyor. Bunları ya top sesi oynatır yerinden ya da çıkırtkan palavrası. Bize pek iş yok burada. Seni bilmem, ama ben gidiyorum.

AYAMONN — Biraz bekle, Roory. Bakarsın bir sözle **neler çıkar ortaya**. Yapracı, çiçeği dökülmüş; ama ağaç kurumamış daha.

ROORY — (Kızgın) Bu içi geçmişlerle konuşacaksın da gökten nur mu yağacak. Kathleen ni Honlihan'ın üstüne?

AYAMONN — Roory, Roory senin Kathleen ni Honlihan'ın kiralıçe gibi yürüyen bir güzel değil, kanburu çıkmış bir kocakarı aynı zamanda. Biz düşümüzdeki Kathleein ni Honlihan'ı vefasız olduğu için değil, güzel olduğu için seviyoruz : gerçek Kathleen ni Honlihan'a vefalı olduğu için değil, çirkin olduğu için kızıyoruz.

ROORY — (Kızarak) Ee, bu kadarı yetti! (Öfkeyle uzaklaşır)

EEADA — (Arkasından küfrederek gibi) Cehenneme kadar yolun var!

AYAMONN — (Elini yavaşça Eeada'nın başına koyarak) Sen ona aldırma, biz kendimize dönelim de, bakalım bayrağımızı geçmişin tozundan kurtarıp bugünün isteklerine göre nasıl asarız.

(Sahne öyle kararmıştır ki gerideki kule ile kırmızı sütunun dışında herşey ancak seçilebilir. Başına gün ışığı vuran Ayamonn karanlıktan ses veren bir kesik baş gibi görünür.)

FİNNOOLA — Ne Osbeen'in türküsü, ne de Oscar'ın kılıcı temizler bu şehrin utancını.

AYAMONN — Arkadaş, istiyoruz ki daha insanca yaşıyasın; istiyoruz ki hepimiz daha insanca yaşayalım. Grevimiz sizin için. Bugün bir adım ilerlememiz, yarın sizin bir adım ilerlemeniz demektir. Hayatın yoksulluğunu bilen bizler, bolluğunu da tanıyacağız. Yaşayan kadın erkek, herkes seve seve ileri çıkmalı (Eeada'ya) Bu elma sen yiyessin diye

yetişiyor. (**Dympna'ya**) Bu çiçek sen takasın diye açıyor. (**Finnoola'ya**) Genç kadın, yeni bir dünya senden doğmayı bekliyor.

EEADA — (Halâ biraz sıkıntılı) Askerler ateş açar üstümüze, polis copları başımıza iner; kocalarımız, oğullarımız zindanlarda çürüdü, bizimkinden de karanlık geçti günleri.

AYAMONN — Savaşın daha ilk yalımından yılmayın. (**Başını ırmağa doğru çevirip düşünceli düşünceli bakar.**) Yüreklendirsin sizi şehrin gizli yüceliğı. (**Parmağı ile göstererek**) Bakın! Bakın oraya! Uçları al yeşil bir örtü atmış gökyüzü şehrin üstüne, başına mor bir başlık geçirmiş - bakın!

(**Sahne aydınlanmış, ortalığı batan güneşin parlak, güzel renkleri kaplamıştır. Irmağın öbür kıyısındaki renkleri kaplamıştır. Irmağın öbür kıyısındaki evler tunçlaşmış, leylâk rengini almıştır; bu evlere dayanan bezgin insanlar da dikleşmiş, üzerlerine akşamın kızzılığı vuran tunçtan birer heykel kesilmişlerdir.**)

AYAMONN — Bakın! Kıyı boyundaki gürültülü arabalar, kamyonlar tunçlaşmış, savaşa koşan atlılar gibi.

(**Bu aydınlığın içinde Eeada sağlıklı, ırl bir yüzle doğrulur, üstünde koyu yeşil bir elbise, omuzlarında simli bir manto vardır.**)

EEADA — (Dikkatle ileriye bakar) Aklında savaş da olsa, utangaç, sevimli.

(**Ayamonn'un gösterdiği yere bakmak için Dympna da ayağa kalkar. O da Eeada gibi giyinmiş, onun da yüzü dayanmaktan vazgeçmiş, Ayamonn'un gös-**

terdiği yer bakmaktadırlar. Onların da yüzü kadınlarınkı gibi ışıkmış; üzerlerine canlı yeşil bir ışık vuran tunçtan heykellere dönmüşlerdir. En son Finnoola kalkar ve öbürlerinin biraz gerisinde durarak şehrin renk cümbüşüne bakar. Finnoola'nın üstünde yeşil öbür kadınlarınkinden daha parlak olan bir etek, siyah desenli beyaz bir bluz vardır, beline ise bir ucu havada uçan gümüş renkli bir çevre bağlamıştır.)

FİNNOOLA — Osbeen'in söylediği türkülerin pırıltısı vurmuş şehrin üstüne!

BİRİNCİ AD. — (**Şaşkın**) Bir şeyler oldu şehre, Tanrım, böyle aydınlandığını ben hiç görmemiştim bu şehrin.

İKİNCİ AD. — Şu karşiki aylaklara bak nasıl tunçlaştı aslan kesildi herbiri; evler bile morlar, gümüşler içinde!

ÜÇÜNCÜ AD. — Bu yorgun kafalarla hiç böylesini düşlememişti.

AYAMONN — Bakın Dört Avlu'nun kubbesine, koca bakın bir içinde altın gül gibi açmış! Nerdeyse ırmağın al damarlı erguvan suları akıyor altından. Üstünde martılar süzülüyor gökle suları birleştiren. Tanrının ırmağı oldu şehrimiz!

BİRİNCİ AD. — (**Coşarak**) Hey, anam, şu korkunç güzelliğe bak!

EEADA — Tanrım bu aydınlığını hiç eksik etme üstümüzden.

AYAMONN — (**Sağ elini iyice kaldırarak**) Selâm sana, ey Gaellerin, Ostmenlerin, Normanların ülkesi - soluyan göğsüne bastırdığın şu anlık mutluluğuna selâm!

(Bir türküyü başlar)

Güzel kent, söz sana, artık uyumıyacağız,
Çıkarcının soysuzun burada yeri yok.
Çalışan kollarımız yücecek emekle,
Tüm yapılarını sevgiyle kuracağız.

ÖBÜRLERİ — (Bir ağızdan)

Aç kurtları tilkiyi kapıdan kovacağız
Öfke yok kıskanma yok bizden söz sana
Yaşlılar sevinecek çocuklar bağırarak
Ey güzellikler kenti, mutluların yurdu!

AYAMONN — (Türkü söyler)

Güzel kent, söz sana, çocuklar da gülecek.
Mutsuz geçen günler bir şenliğe dönecek;
Oyunlar türkülerle bütün sokaklarında.

ÖBÜRLERİ — (Bir ağızdan) :

Açlıktan güçlüklerden seni kurtaracağız.
Çirkin, alçak, bayağı ne varsa, atacağız;
Birlikte yeni baştan bu kenti kuracağız.
Kentlerin en yiğidi, en mutlusu yurtların.

(Türkünün başından beri vücudunu musikinin vuruşuna uyduran Finnoola son bölümde kendini tutamıyarak köprüünün ortasında dansetmeğe başlar. Bir yerde bir flütçü yavaşça ya bir Gavotte ya da eski, sevinç dolu bir oyun havası çalmaktadır. Bu hava biraz sonra hızlanır, Aymonn da Finnoola'nın dansına katılır. İkisi karşılıklı dansederken halk da el çırparak tempo tutar. Bu birdenbire başlayan dans boyunca Finnoola altın renkli bir ışığın, Ayamonn ise mor bir gölgenin içindedirler. Fakat zaman zaman birbirleriyle yer değiştirirler.)

EEADA — (Yüksek sesle) Tanrının en güzel renkleri kapladı her yanımızı.

FİNNOOLA — (Dansederken) Parlıyor aydınlığın kılıcı!

BİRİNCİ AD. — (Coşarak) Kıralların oğulları, kızları, yız hepimiz. Milesins'un soyu ile biriz!

(Finnoola ile Ayamonn birbirlerine sarılarak danslarını bitirirler.)

EEADA — Gençlerin yüreğini sevinçle coşturan Tanrıya şükürler olsun!

BİRİNCİ AD. — Sıçrayan bacaklara güç veren Tanrıya şükürler olsun.

İKİNCİ — AD. — Koruyan elleriyle hayata düzen veren Tanrıya şükürler!

(Sahne hafifçe kararır. Ayamonn Finnoola'yı bırakır. Birtakım sesler duyuyormuşçasına başını diker. Uzaktan uygun adım yürüyen kalabağın ayak sesleri gelmektedir.)

FİNNOOLA — (Kaygılı) Neyi dinliyorsun?

AYAMONN — Gitmem gerekiyor; hoşça kalın tatlı kız, hoşka kal.

FİNNOOLA — Gidiyorsun demek, her yanımızı kaplıyan bütün bu güzelliği bırakıp gidiyorsun? Beni beğenmedin mi?

AYAMONN — (İçten) Güzelsin güzel olmasına, coşup oynarken daha da güzelleşiyorsun, ama gene de gitmem gerek. Dileyim yiğit bir delikanlıya varasın, tosun gibi çocuklar doğurasın ona. Çocukların büyüdüğünde Papa'nın kutsal şarabı herkesin günlük içkisi olsun! Hoşça kal.

(Finnoola'yı öper, köprü'nün öbür yanına geçerek gözden kaybolur. Geride kalanlar küçülmüşler, renklerini yitirmişler, şaşkın, kararsız bekleşirler. Ayaklar gene evlerin duvarlarına yaklaşmış, onlara sığınmış gibi ayakta durmaktadırlar. Uzun bir sessizlik. Herkes birbirinden çekinircesine yanındakinden ayrı durur.)

EEADA — (Mırıldanarak) Elmalar penny'ye, elmalar penny'ye. Kim konuşuyordu bu kadar zaman. Hay Allah, düş görüyordum anlaşılan.

DYMPNA — (Şaşkınlıkla) Ben de, bir sevinç fırtınasına tutulmuşum sanki, allanmış pullanmış iyice süslenmişim.

FİNNOOLA — (Şaşkın, düşler içinde) Hepsi düştü demek! Yıldız yağmuruna tutulmuş bu şehirde ne garip sesler geldi kulağıma. Erguvan sular boyunca bize Tanrı kendisi yol gösterdi. Yepyeni, renk renk elbiseler vardı üstümüzde. Osheen görseydi, Tanrı'yı görmüş gibi coşar bir türkü yakardı şenliğimize.

EEADA — (Ters bir sesle homurdanır) Bırak Allah'ışkına Osheen'in türkülerini şimdi. Kısık sesli bir sokak türkücüsü duysan, utanmadan oturup ağlıyacaksın nerdeyse. (Uykulu) Menekşelerim var, iki penny'ye demeti - tu Allah, menekşe de nerden çıktı, elma diyecektim.

(Yürüyenlerin ayak sesleri daha açıkça duyulur.)

DYMPNA — (Biraz daha uyanık) Demeti iki penny, menek... Ee, nedir bu gürültü?

BİRİNCİ AD. — (Acıklı, fakat baş kaldıran bir sesle) Askerlerin ayak sesleri. Bizim mitingi dağıtmağa gidiyorlar, grevimizi durduracaklar.

İKİNCİ AD. — (Kararlı) Gitsinler onlar biz mitingi de yapacağız, grevi de!

(Sahne iyice kararır. İkinci adamın sözlerinden sonraki susuşta yalnız, askerlerin ayak sesleri duyulur. Derken bu korkunç seslerin içinden, oradakilerin yahut biraz daha uzakta toplanmış insanların söyledikleri bir türkünün sözleri duyulur.)

SESLER — (Hafif bir sesle)

Açlıktan, güçlüklerden seni kurtacağız,
Çirkin, alçak bayağı ne varsa atacağız;
Birlikte yeni baştan bu kenti kuracağız,
Kentlerin en yücesi, en mutlusu yurtların.

PERDE

D Ö R D Ü N C Ü P E R D E

Protestan Saint Burunpus kilisesini çevreleyen bahçenin bir bölümü. Yoksul ve her yanına bacaların dumanı sınımış bir mahallede olduğu için bahçe pek güzel değildir. Fakat oldukça bakımlı olması çevresiyle bir karşıtlık yaratır. Geride bahçeyi sınırlayan demir parmaklık orta yerdeki tahta bahçe kapısına kadar yeşil ve sarı yapraklı bir çiftle örtülüdür. Ortada genişçe tahta bir bahçe kapısı vardır. Bu kapının dışında bir sokak lâmbası vardır. Bahçenin şurasında burasında bir iki ağaç dikilidir. Sol köşede, çitlin hemen önünde çiçek açmış leylâklar ve sarısalkımlar vardır. Sağda kilisenin sundurması ile Güney duvarının bir bölümü yer alır. Bu duvar üstündeki oldukça dar ve uzun bir pencerede Saint Pierre ile Saint Paul'un renkli camla yapılmış biçimleri vardır. Sundurmanın biraz uzağındaki üvez ağacının beyaz çiçekleri sarısalkım ve leylâklarla güzel bir karşıtlık yaratır. Bunun dışında bahçe çimenle örtülüdür. Yalnız bahçe kapısından kilisenin gerisine kadar bir yol çimenle kaplı değildir. Paskalya'dan bir gün önce ılık, güneşli bir akşam. Rahip üstü kâğıtlar kitaplarla dolu bir masanın yanında şezlonguna uzanmış, belli ki ertesi gün kilisede yapılacak töreni düzenliyor. Üstün-

de içi kırmızı astarlı siyah bir cübbe vardır. Perde açıldığında bir yandan kendi kendine bir ilâhi mırıldanmakta bir yandan da elindeki kâğıda bir şeyler yazmaktadır. Başında siyah, dört köşe bir takke vardır.

RAHİP — (Kendi kendine, yavaş sesle bir ilâhi söyler) :

Senin gibi dirilerek,
Zorbaların alçakların
Baskısıyla savaşmak için,
Güç ver bize!

(Zangoç kiliseden çıkar, Rahibe yaklaşır. Kafası dazlak, soluk yüzü üzüntülüdür. Altmış yaşında olduğu açıkça ortadadır. Günlük elbiselerinin üstünde ince siyah kumaştan bir iş gömleği, omuzlarında da kırmızı kadife bir üstlük vardır.)

RAHİP — (Zangoçun yaklaştığını görerek) Altı yüz yirmi beşinci ilâhi ile başlayacağız, Samuel.

MAUEL — Öyleyse yazalım, efendim.

RAHİP — Yazalım. Bana bir şey mi söyleyecektin?

SAMUEL — Kusura bakmayın, ama...

RAHİP — (Üsteliyerek) Evet, Samuel, ne var?

SAMUEL — (Anlaşılmaz birşeyler oluyormuş gibi) Hoşuma gitmeyen bir şeyler dönüyor da.

RAHİP — (Oturduğu yerde doğrularak) Ya! Neymiş o?

SAMUEL — Sabahleyin Mr. Foster gelmişti yardıma da. Nergisleri yerleştirmek için. Birşeyler görmüş, hiç hoşuna gitmemiş.

RAHİP — Ee?

SAMUEL — Gözümün önünde olup bitenleri gelip yetiştirmek falan papaz ne yapar, filân adam ne söyler, fişmanca ne düşünür anlatmak elbet bana düşmez. Ama bazan öyle şeyler oluyor ki, insanın ille konuşması gerekiyor.

RAHİP — (İç çekerek) Demek konuşmayı gerektirecek bir şeyler oldu, Sam? Ee, anlat bakalım?

SAMUEL — (Rahibin kulağına eğilerek) Bu sabah, efendim, bahar güneşi Saint Pierre'in sarı, Saint Paul'un mor elbiselerinden kiliseye süzülürken sıralardaki kitapları yerleştiriyordum. Bir de baktım, ne göreyim? Foster ile Dowzard sessizce içeri girmişler. Kiliseyi kolaçan ediyorlar. Eh, ne de olsa kurul üyeleri! Hafta arası bir günde ne arıyorsunuz kilisede, diyemedim.

RAHİP — (Sabırla) Nergisleri yerleştirmekten söz etmiştin az önce?

SAMUEL — Bir dakika, efendim, sözü oraya getiriyorum işte.

RAHİP — Ee, anlat bakalım neymiş bu nergis hikâyesi.

SAMUEL — Ha'h, dedim, kendi kendime bu iki tilki kafa kafaya verdiler mi, bir takım dolaplar dönüyor demektir.

RAHİP — Bana söyleyeceklerin Foster ve Dowzard'la mı ilgili, yoksa nergislerle mi?

SAMUEL — Sabredin biraz, anlıyacaksınız. Hem onlarla, hem de nergislerle ilgili söyleyeceklerim. Gene ne dümenler peşinde şu herifler, diye bir ilâhi mırıldanarak yanlarına yaklaştım.

RAHİP — İlâhi mi? Bak buna sevindim. Hiç ummazdım onların ilâhi söyleyeceklerini.

SAMUEL — Onlar değil, ben söylüyordum, efendim. Kilisede çalışırken içimden geçenler, gördüğüm işe uysun isterim. Anlarsınız ya.

RAHİP — Sen şu nergislere gelinceye kadar karanlık basacak bu gidişle.

SAMUEL — Bir dakika, efendim, şimdi. Tam yavaş yavaş yanlarına sokulmuştum ki, birden Foster dönüp te, «Bu protestan kilisesinin böyle katolik süsleriyle donanmasına sen de göz yumacak mısın?» diye bağırılmaz mı?

RAHİP — Katolik süsleri mi?

SAMUEL — Nergisler, efendim.

RAHİP — Nergisler mi? Amma yaptın, baharın bize getirdiği yeni bir hayatın ilk belirtileri onlar, üstelik de bu çiçeklerin açmasını İsa Efendimizin dirilişine benzetiyoruz biz. Güzel bir benzetiş aslında. Kırıl-gaç gelmeden açan nergisler, güzellik katarlar Mart rüzgârlarına, Shakespeare, Sam.

SAMUEL — (Gözlerini yukarı doğru kaldırıp gökyüzünü göstererek) Biz kim, Shakspeare'i anlamak kim, efendim! (Rahibin kulağına eğilir) Breydon'un nergislerden yaptığı haçı görünce az kalsın çıldırıyordu. (Rahibin konuşmasını bekler, fakat Rahip sesini çıkarmaz.) Allah bilir haçı Aşai Rabbani sofrasına yerleştirdince ne kıyamet kopacak. (Gene kısa bir susuş) Oraya konacak, değil mi, efendim? Kürsünün yanına koysak, acaba daha iyi olmaz mı?

RAHİP — (Kesin bir sesle) Ben haçı kendi elimle sofranın önüne koyacağım. Mr. Foster ile Mr. Dowzard soracak olurlarsa, benim koyduğumu söylersin. Ha, bir de, nasıl «Mr. Foster», «Mr. Doward» diyorsan,

«Mr. Breydon» demegi de unutma. (Samuel'e bir takım kâğıtlar verir) Bunlardan birer tane içerdeki sıraların üstüne bırak lütfen. Çiçeklerin yerleştirilmesi bitti, değil mi?

SAMUEL — Evet, efendim. Haçtan başka hepsi gitti.

RAHİP — Onu da ben yerine korum, Sam. Sağol.

(Samuel kiliseye girer, Rahip de elinde bir kitapla arkasına yaslanıp, hafif sesle ilâhi söylemeğe başlar.)

Yolumuzu şaşıtırsak,
Suçumuzu bağışlama;
Kardeş gibi yaşamak için,
Güç ver bize!

(Susar, bir an için düşünceye dalar. Bu sırada çitin üzerinden Mrs. Breydon'un yaklaştığı görülür. Mrs. Breydon bahçe kapısından girer. Rahibe doğru ilerler. Sheila da onunla birlikte gelmiştir. Fakat bir adım geriden yürür, Rahip hemen yerinden kalkarak Mrs. Breydon'u karşılar.)

RAHİP — (İçten) Buyrun, Mrs. Breydon, buyrun! Ne tatlı bir gün, değil mi? Hava böyle giderse, güzel bir bayram olacak.

MRS. BREYDON — Başka şeyler de bu havaya benzese, çok iyi olurdu ama.

RAHİP — Dayanmak gerek, dostum, umutsuzluğa kapılmamak gerek. Hayatın bu çatışmasından yeni bir hayat, doğuyor.

MRS. BREYDON — Çoğu zaman bu çatışmalar o yeni hayatı öldürüyor da. Ne olur, gelince oğlumla konuşsanız da, ya evde ya da burda kalsa, kendisini tehlikeye atmasa.

RAHİP — (Elini dostça Mrs. Breydon'u koluna koyarak) Elimde olsa, dostum, elimde olsa.

MRS. BREYDONN — Onun da zavallı babası gibi hiç dayanası yok haksızlığa; ama öyle güçlü bir canavar ki haksızlık, düşmanını öldürecek topları çürütecek zindanlar var. Attıkları taşlar fayda vermezse, korkmadan bağırان gençleri susturacak dar ağaçları sıra sıra.

RAHİP — İsterse korkusuzca kilisesine sığınan piskopos, kesesine güvenen zengin, kürklü cübbesine güvenen yargıç, söylesin ona ne yapıp ne yapmıyacağını Ben söyleyemem. Çünkü, bazan, daha yeni doğan bebeklerden, ana sütü emenlerden öğreniyoruz hangi yolun doğru olduğunu.

SHEİLA — Ama savaştığı düşmanlar bu kadar kuvvetliyse, onun elinden ne gelebilir; iyisi mi bırakalım o kara kuvvetler kendi karanlık yollarına gitsinler, Ayamonn da tehlikeden uzak, ocağının başında otursun.

(Çıttın dışında, soldaki yoldan, Komiser'in üniformasını giymiş Rahip ile konuşmak üzere yaklaştığı görülür. Sağdan ise, daha önceki perdelerde gördüğümüz insanlar önlerine Ayamonn'u almışlar ilerlemektedirler. Komiser ile Ayamonn bahçe kapısında karşılaşırlar. İkisi de durur. Komiser Ayamonn'a eliyle yol verir, Ayamonn bahçeye girip Rahibe yaklaşır. Komiser de bahçeye girip onların biraz uzağında, çite yakın bir yerde durur. Ayamonn ile birlikte gelen kadınlı erkekli kalabalık bahçenin dışındaki yolun üstünde durarak içerdekilere bakarlar. Üstlerinde artık bezgınlıktan iz kalmamıştır. Dimdik dururlar; yüzlerinin solukluğu

gitmemiştir, fakat çevrelerine kararlı insanların gözleri ile bakarlar. Göğüslerinde sarı birer güneş rozeti vardır. Brennan gelir, bahçeyi geçerek sundurmanın basamaklarına oturur.)

RAHİP — (Ayamonn'un elini sıkarak) Ne iyi ettin de, geldin. Kalacaksın, değil mi?

AYAMONN — (Acele) Geldim, ama hemen gideceğim. Nergislerden yaptığım haç burada, değil mi?

RAHİP — Evet, annen getirmişti. Kilisemiz için en büyük umut kaynağı saydığımız yere koyacağız onu. İstersen gel, inanan ellerinle sen kendin koy yerine.

KOMİSER — O eller yasakları yıkmağa, dirlik düzenliği bozmağa adanmış şimdi. Hem de ne için biliyor musunuz? Ancak bir papuçluk boya, bir onarımlık cam olacak bir para için!

BRENNAN — (Oturduğu yerden) Doğru söylüyor, Ayamonn, çok doğru. Bütün kötülüğün kökü para!

AYAMONN — (Komisere) Sizin için pek önemi yok bir shilling'in birçokları için belki hiç önemi yok. Ama bizim alın yazımız; aydınlık günlerin habercisi, bize yürümemiz gereken yolu gösteren, gökyüzünden yüzümüze vuran bu ışık, atılması gereken binlerce adımın birincisi.

KOMİSER — (Gözdağı verircesine) Ben kendi adıma sizi uyarayım, dedim. Bugün başta olanlar öyle bir ders verecekler ki size, çoğunuz kolay kolay unutamıyacaksınız. Ders almadan ölecekler de caba.

MRS. BREYDON — Gel gitme, oğul. Bak buranın güven dolu havası bir ağacın koruyucu dallarını getiriyor üstümüze.

AYAMONN — Anacığım, gün ışığını, ağacı, koruyucu dalları olmıyan sokaklar için savaşmağa gidiyorum ben. Oralara güller, zambaklar dikmek için. (**Bekliyenleri göstererek**) Onlarla birlikte gidiyorum.

ERKEKLER VE KADINLAR — (**Bir ağızdan**) Bizimle geliyor!

SHEİLA — Burada benimle kal. Bak zaman nasıl sessizce akıp gidiyor burda, günler nasıl yaprak dökülüyor dalından; siyah saçlar ağarsa, gören bile olmuyor.

ERKEKLER VE KADINLAR — (**Bir ağızdan**) Bizimle geliyor!

AYAMONN — (**Onlara dönerek**) Sizinle geliyorum!

KOMİSER — (**Sert**) Bana bakın, bu inatçı kafalarınızdaki işe girişmeden son olarak söylüyorum size. Bugün kudurmuş atlarla yalın kılıç saldıracaklar üstünüz!

RAHİP — (**Komisere, sitemli**) Umarım, hiç değilse siz böyle yapmazsınız.

KOMİSER — (**Kuru**) Ödevim neyse, onu yapacağım, efendim. Hepimizin tanıdığı biri de, kendine düşen ödevi Tanrının hoşlandığı gibi yapsaydı, çok daha iyi olurdu sanıyorum.

RAHİP — (**Sabrı taşarak**) Ee, yavaş gelin dostum. Kilişenin öğütleri ile konuşacaksanız, hiç değilse yanlış söylemeyin. Tanrının hoşlandığı gibi değil.

KOMİSER — (**Onun da sabrı taşar**) Siz yavaş gelin dostum! Siz inanıyor musunuz ki bu delikanlının gi-riştiği iş Tanrının hoşlanacağı bir iştir?

RAHİP — (Öfkeli) Öyle olmadığını söylemeğe ne yetkim elverir ne de bilgim. Bilgiden, anlayıştan yana sizin kadar yoksul olmasam bile! (Tam Komiser öfkeyle karşılık verecekken, Sheila kolundan tutar.)

SHEİLA — Kavga etmeyi bir yana bırakın da, yüreklerde yeni yaralar açılmaması için elinizden bir şey geliyorsa onu yapın.

KOMİSER — (Sheila'nın elinden silkinerek bahçe kapısına gider. Dönerek konuşur) Hepinize söylüyorum! Kılıçlar kından çıkıp da, atlar şaha kalktı mı, o hepimizi koruyan yasalar artık ne görür, ne işitir, ne de aldırır başımıza geleceklere.

MRS. BREYDON — (Öfkeyle, Komisere) Sen şu durmadan dönen dünyaya baksana, efendi, Tanrının yarattığı, yaratıp da canlısı cansızıyla donattığı şu dünyaya; bir de kendine bak bütün bunların ortasında; ha burada yaya geçmişsin ha at üstünde kılıç çekmişsin. Ne yapsan sırmalı püsküllü sersemin birisin (Komiser hızla ayrılır, bahçe kapısının dışındaki insanların kendisine yol vermeleri için bekler, onların ürkerek geri çekilmeleri üzerine sert adımlarla yürür ve kapıdan çıkarak durur.)

MRS. BREYDON — (Ayamonn'a) Haydi oğul, yolun açık, savaşın başarılı olsun! (Ayamonn gülümser) Biraz daha gülsün yüzü insanlığın çabalarınızla.

RAHİP — (Ayamonn'un elini sıkarak) Haydi Tanrı yardımcınız olsun! (Gülümser) Sen komisere bakma, görüldüğü kadar sert değildir kendisi.

AYOMANN — Şimdilik hoşça kalın!

KOMİSER — Atlar şahlanınca, kendini kolla!
(Komiser sağdan, Ayomann ve bekliyen kalabalık soldan çıkarlar. Kısa bir susuş.)

RAHİP — (Üzüntülü havayı dağıtmak için, birden) Ee, Mrs. Breydon, haydi içeri gidin de bir güzel çay demleyin bize-canım öyle çay istedi ki birden. (Sheila'ya) Siz de bizimle birlikte içersiniz, değil mi, Miss Moorneen?

SHEİLA — (Birden, telâşlı) Ben mi, şey... sağ olun... Benim burada olmam pek doğru değil. Biliyorsunuz, ben Katoliğim.

RAHİP — Biliyorum, biliyorum. Sizden doğru olmayan birşey yapmanızı isteyecek değilim elbet, ama inanın protestanlarla birlikte çay içmenizi yasaklayan hiç bir kural yok katoliklikte. Haydi gidin Mrs. Breydon'a yardım edin. Ben hemen geliyorum. (Sheila ile Mrs. Breydon kilisenin güney duvarı yanından çıkarlar.)

BRENNAN — (Rahip masasının üstündeki kitaplarını ve kâğıtlarını toplarken) Bir dakika, bakar mısınız! Ne dersiniz, bu karışıklıkta her yeri yakıp yıkarlar mı, ha?

RAHİP — Dilerim yıkmasınlar.

BRENNAN — (Zorla güler) Yakmazlar yıkmazlar. İrlanda Bankası pek öyle kolay kolay yıkılmaz, değil mi? Öyleleri var ki içlerinde, bıraksan aç kurtlar gibi dalacaklar içeri. Ha, ha, ha. Ama kolay mı demir kapıları açmak, ha?

RAHİP — (Çay içmeğe giderken) Sanırım kolay değil.

BRENNAN — Kolay değil ya. Öyle sanırmış. Sadece şaniyor.

(Samuel sundurmaya çıkar Brenna'a doğru eğilir.)

SAMUEL — (Boğuk bir fısıltıyla) İçeri gel de, bir bak ne güzel bir haç var.

BRENNAN — Haç mı? Ne haçı?

SAMUEL — Nergis çiçeklerinden yapıldı. Paskalya için,
Kutsal sofranın önüne konacak.

BRENNAN — Ne! Düpedüz katolik özentisi bu!

(Uzaktan önce bağışmalar duyulur, sonra bir sürü
insanın attığı taşların yere düşmesi.)

BRENNAN — Bu da nesi? Ne oluyor?

SAMUEL — (Gıdıp sokağın ucunda ne olduğuna bakar)
Bir sürü insan ellerinde taşlar iki adamı kovalamaktadırlar.

BRENNAN — (Sınırlı) Hadi, içeri girelim hemen. Kargaşalık başladı. (İkisi de kiliseye girerler. Samuel kapıyı kapar. Gürültülü bir kalabalığın yaklaştığı duyulur. Biraz sonra aralarında Eeada, Finnoola Dymnpna, demiryolcularla köprü üstündeki aylakların da bulunduğu bir kalabalık çitin gerisinde görülür. Başlarında kırmızı bayrak taşıyan bir adam vardır. Hepsî de kararlı adımlarla yürümekte bir ağızdan türkû söylemektedirler.)

ELEBAŞI — Tüfeğimiz yoksa da, taşla ezeriz.
Başını kancıkların, çıkmaz soluğu,

KALABALIK — (Bir ağızdan) :

Sözlerime kulak ver,
Söylemedi deme.
Bir kancığa karşı, nice nice insan var.

ELEBAŞI — Tek süsü tozlu kara bir tüy olacak.
Tabutuna takılan mezarlık yolunda.

KALABALIK — (Bir ağızdan) :

Sözlerime kulak ver,
Söylemedi deme.

(Sahnenin öbür yanından çıkarlar. Biraz sonra Dowzard ile Foster koşarak girerler. Bahçe kapısını hızla geçip kilisenin sundurmasına doğru koşarlar. Yakasından gerdanı taşan iri yarı, kırmızı yüzlü bir adamdır Dowzard. Koca dazlak kafasında, kulaklarının gerisindeki birer tutamlık siyah saçını altına doğru tarıyarak perçem yapmıştır. Foster ufak tefek, kuru, suratsız bir adamdır. Fırsat bulursa aksileştiği yüzünden bellidir. Yüzü traşlı olmakla birlikte çenesinin altında iki yana doğru sarı favorileri vardır. Cırtlak sesini öfkeyle yükseltince ciyak ciyak bağırdığı söylenebilir. İkisinin de üstünde demiryolu memurlarının lâcivert üniformaları vardır. Kol düğmeleri şapkasındaki ve kolundaki şeritler gümüş renkli, Foster'inkiler ise sarıdır. İkisi de ceketlerini sıkı sıkı düğmelemişlerdir. Şapkalarını çıkarıp alınlarının terini silerler. Dowzard kilisenin kapısını iter.)

DOWZARD — Burada bir şey yapamazlar. Kilisenin bahçesine de saldıracak değiller ya. Mikrop herifler! Hepsi katolik gâvuru soysuzların!

FOSTER — (Kin dolu bir sesle) Elebaşlarından biri de kilise kurulundan üstelik bu Rahip olacak Allahsız da ondan yana çıkıyor. İyice gâvurluğa döktüler işi artık : bir yandan çiçekten haç yapmak, doğruya dönüp dua etmek, bir yandan ilâhi söyliyerek ayin yapmak - rezaletin daniskası bu!

DOWZARD — Az kalsın kafamı yaracaktı o attıkları taşlar. Giymiyecektik bu elbiseleri. Kancıklar diye bağıınca başımıza gelecekleri anlamıştım zaten!

FOSTER — Kancık kendileri! Pis, soysuz mikroplar! İsterse Vatikan'da olayım, gene de giyerim bu elbiseyi. (Ceketinin düğmelerini çözer, belinde kenarları mavi turuncu bir kuşağı gösterir.) İşte, herkes görsün kuşağımı. Sen benim yanımdan ayrılmayacaktın. Dully Brac kahramanları gibi omuz omuza verip dayanacaktık!

DOWZARD — Hey, içerde kimse yok mu? Açın şu meret kapıyı be. Gebertecekler bizi burada!

(Kilisenin kapısı açılır, Rahip önde Samuel ile Brennan arkada çıkarlar.)

RAHİP — Ne var? Ne oluyor?

DOWZARD— Katolik gâvurları koca koca taşlarla başımızı yaracaklardı nerdeyse. Namuslu, kanun sever yurttaşlar bu Papa yardakçılarının taşları ile yere serildi bugün. Oy, başım başım!

FOSTER — Gene parça parça edip sokaklara atacaklar Protestanları. Söylemedi demeyin.

RAHİP — O kadar canınız yansaydı, sesiniz böyle çıkmazdı.

FOSTER — Ne o, siz de bize yaptıklarına göz yumup o çapulculardan yana mı çıkıyorsunuz! (Bu arada kimseye sezdirmeden bahçe kapısına yaklaşıp kaçmak üzere olan Brennan'ı görür.) Hey, bana bak! Burada kalıp Protestanlığın şerefini korumıyacak mısın?

BRENNAN — (Alaycı) Doğrusu çok isterdim ama... Günün bu saati gelince, gidip biraz incil okumadan edemiyorum. Vazgeçemiyeceğim bir âdet oldu bu benim için. Üstelik böylece içimi Tanrı sevgisiyle

doldurup bu dünyanın hırsından da kurtarmış oluyorum kendimi. (Çıkar)

FOSTER — (Sert) Seni tatlı su Protestanı, seni! (Rahibe) Göreceksiniz bu herifler Protestanların nesi var, nesi yoksa yakıp yıkacaklar sonra karşısına geçip bayram edecekler gene!

DOWZARD — İlk kabak da bizim başımıza patlayacak.

RAHİP — (Küçümsercesine gülerek) Saçmalamayın, canım!

FOSTER — (Nerdeyse haykırarak) Saçmalıyan kim! Bu canavarlar gemi aزیya almış benim, Eddie Dowzard gibilerin üstüne doğru geliyorlar. Elimizi kolumuzu bağlayıp diri diri yakarlar bizi bunlar.

RAHİP — (Gülerek) Benim böyle çocukça şeylerle uğraşacak vaktim yok. Haydi hoşça kalın.

FOSTER — (Rahip gitmeğe davranırken kolundan yakalarak, öfkeli bir sesle) Böyle süt dökmüş kedi gibi kaçmak yok! Bu kilisede yapılması gereken bir takım değişiklikler var.

RAHİP — (Yumuşak) Öyle mi?

FOSTER — (Kızgın, Dowzard'a) Ne susuyorsun, be adam? Bir şeyler söylesene!

DOWZARD — Herşeyden önce Breydon'u yönetim kurultundan da kiliseden de çıkarmanızı istiyoruz.

RAHİP — Yaa?

FOSTER — (Nerdeyse haykırarak) Öyle yaa-maa demekle olmaz. Soruya cevap verin. Çıkaracak mısınız? yoksa, çıkarmıyacak mısınız?

RAHİP — (Soğuk) Baylar, mahalle halkı yerine bir başkasını seçinceye kadar Mr. Breydon yönetim kurulu-
lunda kalacaktır. Kiliseden çıkarılmasına gelince,
Tanrı kendisini İsa'ya bağlı bir kul olarak yarat-
mış. Tanrının yanıldığını ileri sürmek ne bana dü-
şer, ne de size.

DOWZARD — (Dudak bükerek) Ne zaman olmuş bu mu-
cize peki?

RAHİP — Vaftiz edildiği gün, bildiğiniz gibi.

FOSTER — (Canı yanmış gibi bir çığlıkla) Katolik yo-
bazlığı bu, Katolik yobazlığı. Başka bir şey değil.
Her yere bulaşmış bu hastalık!

(Elinde nergislerden yapılan haçla Samuel kilise-
den çıkar. Rahibe görünmeden Dowzard'ı sessizce
yanına çağırıp haçı ona verir, sessizce yeniden ki-
liseye girer.)

RAHİP — Şu kolumu artık bırak lütfen, Mr. Foster.

(Uzaktan bir hücum borusunun çaldığı duyulur.
Foster Rahibin kolunu bırakır. Hepsı birden dinler-
ler.)

FOSTER — (Sevinçten sırtarak) Hah, hücum borusu ça-
lıyor işte. Kıralın atlıları şimdi ezerler o çapulcula-
rı! Hem devlete hem kiliseye dirlik düzenlik gerek.
Onlar nasıl orada savaşıyorlarsa biz de burada sa-
vaşıyoruz Kıral için, inanma hürriyetimiz için!

(Nal ve silâh sesleri duyulur. Hepsı birden kulak
kesilip dinlerler.)

FOSTER — (Sırtarak) Duyuyorsunuz ya? O Breydon de-
nen herif birazdan kaçıp gizlenecek yer arıyacak
burada.

RAHİP — Hazreti İsa'nın haçı korusun her kötülükten!

DOWZARD — (Elindeki haça Rahibin önüne atlar-yüz-süzce sırtarak) Bu haç değil mi? Bu katolik uydurması putla hiç Allahtan korkmadan Protestanların önüne sürün bakalım siz!

FOSTER — (Dişlerini gıcırdatarak) Yeter artık, yeter! Daha fazla kendimi tutamıyacağım. Lüter'in içine düşen ateş benim de yüreğimi yakıyor. Ver şunu bana, ver. (Dowzard'ın elindeki haçı alıp yere atar, üstünde tepinmeğe başlar.) Papanın putlarını çiğnesin Protestanlar!

DOWZARD — (Çılgın) Davul, davul, Protestanların davulu nerde!

(Foster ile Dowzard tepinirlerken koşarak kaçan kadınlı erkekli bir kalabalık çitin gerisinde belirir. Sağdan gelenler sola doğru koşarlar; soldan gelenler dönüp gene sola doğru kaçarlar. Bu kaçısan insanları gören Foster ile Dowzard susup hemen kilisenin içine dalmak için koşarlar. İçeri girerken de Rahibe çarpıp onu nerdeyse düşürürler.)

FOSTER — (Kaçarken) Çekil önümden, be adam, yol ver biraz!

(Biraz sonra Eeada koşarak bahçeye girer, Rahibin yanına gider.)

EEADA — (Yalvararak) Ne olur bırakın da ortalık yatıncaya kadar kilisede kalayım. Askerler ateş ediyor. Polislerin copları insanın başına iniyor. Sığınacak yer kalmadı!

RAHİP — (Yatıştırarak) Merak etme, kadınlara bir şey yapmazlar. Ne kadar kızgın olurlarsa olsunlar insanlıklarını unutmadılar ya!

EEADA — Çocuk gibi konuşuyorsunuz! Görecektiniz vururken hiç erkekti, kadındı, çocuktı diye ayırmıyorlar mı. Benim kendi arkadaşımın, Dympna'nın yüzünü daha yeni diktiler hastanede. Hep o Breydon delisinin arkasından koşmaktan.

RAHİP — Gir öyleyse. (**Kilisenin kapısına gelmiş olan Samuel'e**) tehlikesiz bir yer göster.

(**Eeada ile Samuel kiliseye girerler. Finnoola çitin dışında parmaklığa tutanarak yavaş yavaş gelir. Bahçe kapısına gelince yere yıkılır, bembeyaz acıyla buruşan yüzünü bahçeye çevirir.**)

FİNNOLA — (**Güçlülkle**) Allahını seven biri varsa söylesin, Rahip Clinton acaba burda mı? Yoksa daha gidecek miyim bulmak için?

RAHİP — (**Finnoola'nın yanına koşarak**) Rahip Clinton benim, kızım. Bir şey mi var?

FİNNOLA — Ayamonn Breydon'dan bir haber getirdim size.

RAHİP — (**Merakla**) Ya! Kendisi nerde?

FİNNOLA — Kendisi gitti.

RAHİP — Gitti mi? Nereye gitti?

FİNNOLA — Allahına gitti. (**Oldukça uzun bir sessizlik.**)

RAHİP — (**Alçak sesle**) Tanrı günahlarını bağışlasın! Peki bana gönderdiği haber ne?

FİNNOLA — Ha. Kulağıma söyledi, son nefesini verirken. Göğsünden bir kurşun yemişti askerlerden, askerlerden. Bugünkü yalnız bir günlük iş, dedi, ya-

rın yeniden başlamak gerek, dedi. Anama göz kulak olsun, dedi sizin için. Bu gece de kilisede yatırılmasını istedi. Oy, kemiğim. Öyle bir çifte yedim ki atın birinden yerlere serildim. Ayamonn son olarak esenlik diledi size. Allah aşkına biraz su veren yok mu! (Samuel su getirmek için koşar.) İyi dayandık ama. (Samuel su getirir, Finnoola içer.) Rahat bir nefes alabilirim artık. (Çimlerin üzerine uzanır.)

RAHİP — Nerede bıraktın Ayamonn'u? Cesedi nerede?

(Finnoola uzandığı yerden cevap vermez. Rahip yerde çiğnenmiş çiçekli haçı alır, bir kaç dakika sessizce durur. Başını öne eğerek, acıyla) Ah, Ayamonn, Ayamonn, can dostum benim! Ey Tanrım şu gözlerimi aç da seni göreyim, bütün bu kötülükler, bütün bu acılar içinde, karanlık bir aynadaymış gibi bile olsa, seni göreyim.

(Birkaç saatin geçtiğini belirtmek için perde iner. Perde açıldığında akşam olmuştur. Sundurmanın üstündeki lâmba ve kilisenin içindeki ışıklar yakılmıştır. Kilisenin ışığı renkli camın aydınlığından belli olur. İçerde org hafifçe bir ölüm marşı çalmaktadır. Çitin öbür yanındaki sokak lâmbası daha yanmamıştır. Bir takım insan gölgelerinin çit boyunca sıralandıkları belli belirsiz görünür. Mrs. Breydon bahçede, kapıya yakın bir yerde, Foster ile Dowzard sundurmanın basamaklarında, onlardan bir kaç adım önde sırtını onlara dönmüş olarak da Rahip durmaktadır. Rahip üstüne beyaz keten cübbesini giymiş, boynuna ipekli atkısını almış, omuzuna da ilâhiyat doktorlarına özgü kırmızı çizgili başlığı ilâştirmiştir. Sheila elinde bir demet kırmızı gülle üvez ağacının altında, Komiser

ise ağacın biraz gerisinde tek başına ayakta durmaktadır. O sırada elinde fenerleri yakmak için kullandığı ucu alevli değneği ile bir fenerci gelir. Sokaktaki feneri yakar ve çite yaklaşıp.)

FENERCİ — Ne var? Ne oluyor burada? Ne yapıyorlar öyle?

BİRİNCİ AD. — Breydon'un ölüsünü getiriyorlar kiliseye.

FENERCİ — Ha, öyle mi? Görünce, birşeyler oluyor, dedim de.

BİRİNCİ AD. — Bizim için öldü.

FENERCİ — Ne diyorsun! Herkes bayramlığını giymiş karşılamak için onu bekliyor demek? Eh, dünya dönüyor gene. Yolcu yolunda gerek. Haydi hoşça kalın!

DOWZARD — (Kendisine arkası dönük olan Rahibe) Size son olarak söylüyorum, kurulun yarısı onun buraya getirilmesine karşı. Kilisemizin bu ayaklanmalara karışmasını istemiyorlar.

RAHİP — (Kımıldamadan ve gözlerini bahçe kapısından ayırmadan) Hayatta herşey, iyi-kötü düzenli düzensiz her şey kilisemizin yeryüzünde yaptığı savaşla sıkı sıkıya ilgilidir. Biz bu kardeşimize yapmış olabileceği herhangi bir yanlış hareket için değil, yüzünü doğruluktan bir gün bile ayırmadığı için saygı duyuyoruz. O insanların küçük çıkarları uğrunda bayrak açmadık her şeyi bağışlayan tanrının sevgisini ondan esirgelyelim.

FOSTER — (Kızgın) Bana bakın, böyle ağız kalabalığına getirip beni kolay kolay atlatamazsınız. Evet mi, hayır mı? Onu söyleyin, yeter!

(Uzaktan gayda ile «Ormanın çiçekleri» havasının çalındığı duyulur. Mrs. Breydon kaskatı kesilir, Sheila ise başını önüne eğer.)

RAHİP — Hadi benim sabrımı taşırmışsınız birşey değil, ama Tanrının da sabrını taşıyorsunuz siz. Çekilin şöyle de alıp başınızı gidin kendi karanlık yolunuza. Bırakın da acıları derin bir uykuya gömülen kardeşimizi karşılayalım. Bakın bir ırmağın barışı anlatan yaşlı yumuşak türküsü gibi yaklaşıyor bize (Rahip konuşurken yas havası susar, biraz sonra bir sedye içinde Ayamonn'un ölüsü örtülü olarak bahçe kapısında görülür. Ölüyü kiliseye doğru getirirler. Rahip karşılamak üzere yürür.)

RAHİP — (İncil okur gibi) Ulu Tanrım, kuşaktan kuşağa sığındığımız yer hep sen oldun. Senin gözünde binlerce yıl dünden başka nedir ki! (İlâhî söylemeye başlar.)

Daha güzel günler için
Can verdi bu kardeşimiz;
Sen bu yüzden hoş tut onu,
Meryemin oğlu İsa!

Göz yaşları parıldayan
Acı gizli gülüşünü
Avut sevgi kaynağında,
Meryemin oğlu İsa!

Bilmediği bir ülkenin
Yanaşınca kıyısına,
Uyut sonsuz barışında,
Meryemin oğlu İsa!

(Sedye kiliseye götürülürken Sheila elindeki kırmızı gülleri Ayamonn'un göğsüne bırakır.)

SHEİLA — Ayamonn, Ayamonn'um, zavallı Ayamonn'um benim!

(Rahip sedyenin önünde, Mrs. Breydon'un yanında yürüyerek kiliseye girerler. Öbürleri oldukları yerde kalırlar. Kısa bir sessizlik.)

DOWZARD — Haydi, biz gidelim daha iyi. Koyu bir katolik dostu bu herif. Şu çıkan ayak takımına bak sen.

FOSTER — (Aşağılayan bir sesle) İyice süngüleri düşmüş artık. Şu komiser de bizi desteklemedi. Kolay kolay unutmayacağım bunu.

(Ayamonn'un ölüsünü kiliseye götürenler kiliseden çıkarken Dowzard ile Foster de bahçe kapısından çıkarak uzaklaşırlar.)

İKİNCİ AD. — Gitti artık. Dönüşü yok bir daha. Yoğun bir yas havası kapladı kilisenin içini.

ÜÇÜNCÜ AD. — Soylu bir yiğit gibi öldü.

KOMİSER — (Ağacın yanından) Neresi soylu bir shilling için ölmenin!

SHEİLA — Belki de yepyeni bir dünyanın tohumunu gördü o bir shillingde.

(İkinci ve üçüncü adam bahçe kapısından çıkıp orada bekleyen kalabalığa karışırlar. Komiser Sheila'ya yaklaşır.)

KOMİSER — Bu yaşlı havadan uzaklaşsanız daha iyi olmaz mı, Sheila? İnanın, elimden geleni yaptım. Adamlarım üzerlerine saldırınca, korkup kaçacak-

larını sanıyordum. Ama kıpırdamadılar bile. Askerler ateş açıncaya kadar kıpırdamadılar. Sonra vuruldu. Elimden geleni yaptım, inanın. Atımı askerlerle onun arasına sürdüm.

SHEİLA — (Sâkin) İnaniyorum, Komiser Finglas.

KOMİSER — (Yavaşça kolundan tutarak) Bana Tom de, güzelim. Haydi Sheila gel. Unutalım bütün bunları. Yavaş yavaş gidelim artık.

SHEİLA — (Sesli titreyerek) Hayır, hayır, şimdi olmaz; bu akşam olmaz! Siz kendi yolunuza gidin, ben de kendi yoluma.

KOMİSER — (Sheila'nın elini eline alır) Sheila, Sheila, Sheila ölümle karartma içini böyle; hayatın gülüşüne çevir yüzünü. Zamansız da olsa çılgınca ölen biri için yasa gömülme. Deli bir sel gibiydi, delice tüketti kendini!

SHEİLA — (Elini yavaşça çekerek) Ah keşke öyle olsa Tom; öyle olsa, öyle olması gerek!

(Bahçe kapısına yaklaşır, orada dururlar; çitlin dışındaki insanlar belli etmeden onlara bakmaktadır.)

KOMİSER — Bunu daha da iyi anlayacaksın, güzelim, hele yorulmak bilmeyen aman yeni bir yazın güzelliğini sersin önüne, yepyeni bir baharın umut dolu parıltısı ölümlerin sesini sustursun.

SHEİLA — (Dalgın) Kırmızı güllerin bana göre olmadığını söylemişti; son gördüğümde öyle söylemişti. Yapayalnız bunu düşüneceğim bu gece. Böyle söylemişti çünkü. **(Birden, bağırarak)** Kötü yürekli katil, sen de tırnağı bile etmezsin öldürdüklerinin!

(Hızla oradan uzaklaşır, komiseri orada olup bitenlerden habersizce bekleyen insanlarla yalnız bırakır.)

KOMİSER — (Biraz sonra) Ne arıyorsunuz burda? Haydi evinize! Hadi bakalım! Size mi kaldı ağlayıp sızlamak? (Herkes yavaş yavaş dağılır. Yalnız sırtında akordeonu ile Brennan bahçe kapısına dayanıp bekler. Komiser Brennan'a) Duymadın mı söylediklerimi? Sağır mısın, nesin?

BRENNAN — (Sâkin) Protestanım; bu kiliseye gelirim giderim de.

KOMİSER — Yaa, mutlu azınlıktan demek! Breydon da öyleydi. Gene de çapulculara karışmasan iyi olur, Adamlarım coplarını kaldırdılar mı, hangi kiliseye gidiyorsun diye durup da sormazlar adama.

(Yavaş yavaş çıkıp uzaklaşır. Biraz sonra Rahip ile Mrs. Broydon kiliseden çıkarlar. Rahip Mrs. Breydon'un omuzundaki şalı düzeltir.)

RAHİP — Ha şöyle; böyle dahi iyi oldu! Karım bu gece ille de bizde kalmanızı istiyor, onun için boşuna karşı koymayın.

MRS. BREYDON — Sağ olsun. (Durup üvez ağacına bakar.) Çok severdi bu ağacı, ister yaprakları dökülmüş olsun, ister tepeden tınağa çiçek. Kendi gibi... Güzel şeyler baharlar gibi açardı onda. Sonra yemiş verirdi, kırmızı yemişler, bugün akan kanı gibi. (Birden, kiliseye dönerek) Işıkları mı söndürüyor?

RAHİP — Evet, evine gidecek de.

MRS. BREYDON — Bütün gece onu böyle karanlık içinde yapayalnız bırakmak... Yazık değil mi!

RAHİP — (Sundurmaya gıdıp içeri bağıırır) Sam, ışıkları söndürme bu gece.

(Kararan kilise yeniden aydınlanır.)

RAHİP — Öyle sandığınız gibi yalnız değil, sevgili dostum, Tanrının sevinç dolu katında dipdiri gülüp oynuyor şimdi. Buyrun.

(Ağır ağır bahçe kapısından çıkıp uzaklaşırlar. Samuel kiliseden çıkar, kapıyı kilitlemek için bir kanadını örter. Brennan öne doğru yaklaşır.)

SAMUEL — (Homurdanarak) Bütün gece yanacakmış ışıklar al sana bir katolik numarası daha.

BRENNAN — Hey, bir dakika dur bakalım!

SAMUEL — Sen de ne istiyorsun?

BRENNAN — Sevdiği bir türkü vardı da, onu söyleyeceğim uğurlamak için.

SAMUEL — (Kapıyı kitler) Babanın uşağı mı var burada? Sana da, türküne de başlatma şimdi!

BRENNAN — (Samuel'in eline bir para tutuşturarak) Yalnız bir kaç dakikacık canım. Kapıyı açık bırak da ses içeri gitsin. (Samuel kapıyı açar.) Ha şöyle. Bak bu iyiliğini unutmayacağım işte. (Brennan yüzünü kiliseye döner, Samuel sundurmanın kenarına dayanır. Brennan akordeonunu sırtından indirip bir iki giriş notası çaldıktan sonra yavaş sesle türküsüne başlar.)

Denizden ıslanmış güneşten solmuş,

Kara bir şal ile örtmüş kendini;

Şalının altında donan elinde

Tuttuğu kırmızı güller benimdir!

(Oyun sona erdiği için türkünün öbür bölümleri duyulmaz.)

P E R D E

KIRMIZI GÜLLER

Sean O'Casey

